

V. TABOR

**Izseljenskega društva
SLOVENIJA V SVETU**

Ljubljana, 1998

V. tabor Slovencev po svetu

V soboto, 20. junija, je v Škofovih zavodih potekal 5. tabor Slovencev po svetu, ki ga vsako leto prireja IZseljensko društvo Slovenija v svetu. Tema letošnjega je bila **Smernice za ohranjanje slovenske kulture in šolstva med Slovenci po svetu**.

Na vsakem taboru se leto za letom, obravnavanim tematikam pojavlja tema mladih generacij, ki se rojevajo v tujini, in potreba po ohranjanju slovenske identitete tudi v naslednjih rodovih. Zato je IZseljensko društvo Slovenija v svetu za letošnji tabor izbralo prav to temo.

Mnogo rojakov živi zunaj slovenskih meja. Za otroke, rojene v Sloveniji, ki se s svojimi starši preselijo v tuj svet, je nekako samoumevno, da bodo obdržali svoj materni jezik in svojo prvo kulturo. Za otroke druge, tretje in četrte generacije je ohranjanje družinske kulture težje. Obstajati mora močna motivacija, da se otrok čuti Slovenca.

Pomembna je vloga zavednih in pokončnih Slovencev v svetu. Zato je SVS letos povabilo javne slovenske delavce, ki se v izseljenstvu ukvarjajo z vzgojo in slovensko kulturo z namenom, da bi govorili o svojih potrebah in uspehih, ter ravnatelje katoliških šol iz Slovenije in predstavnike državnih ustanov, da bi predstavili rešitve, ki jih ponuja naša država. Referate so imeli: za Argentino je Alenka Schiffrer (voditeljica Slomškove šole v Buenos Airesu) prebrala referat predsednika Zedinjene Slovenije Marjana Lobode, za Avstralijo Jožica Gerden (urednica slovenske radijske oddaje), za Francijo Verena Koršič Zorn (dolgoletna učiteljica v Parizu), za Kanado Ema Pogačar (predsednica Kanadsko slovenskega sveta), za ZDA Maruška Pogačnik (MPZ Korotan iz Clevelanda), dr. Mate Roesmann (predsednik Slovensko ameriškega sveta) in dr. Uroš Roesmann (univ. prof. na medicinski fakulteti). V imenu države so bili navzoči Mihaela Logar (državna sekretarka za Slovence v zamejstvu in po svetu na MZZ), Milena Cerar (svetovalka ministra na MK), Marjan Schiffrer (predsednik komisije za Slovence v zamejstvu in po svetu v DZ) in dr. Majda Zbačnik (poslanka v DZ). V imenu katoliških šol je bil navzoč prof. Jože Mlakar, ravnatelj škofijske gimnazije v Zavodu sv. Stanislava.

V okviru 5. tabora Slovencev po svetu in kot spremljevalno prireditev je IZseljensko društvo Slovenija v svetu pripravilo še razstavo z naslovom **Ustvarjanje Slovencev, naseljenih v Sloveniji po osamosvojitvi**.

S to razstavo je društvo postavilo na ogled ustvarjanje svojih najvidnejših predstavnikov, ki so s svojim umetniškim in javnim delovanjem bistveno prispevali k uveljavitvi te nove skupnosti Slovencev v neodvisni državi Sloveniji. Gre za povsem novo kategorijo Slovencev, ki niso bili rojeni v Sloveniji oziroma so večji del svojega življenja preživeli izven meja Republike Slovenije, pa vendarle niso več izseljenci oziroma zamejci, saj so se po osamosvojitvi preselili v Slovenijo iz različnih koncev sveta: Argentine, Italije, Švice, Združenih držav Amerike in še od kod.

Med razstavljalci so bili tokrat: Zorko Simčič (pisatelj), Marko Fink in Juan Vasle (pevca), Marko Jerman (vitraže), Zalka Arnšek (kiparstvo), Marjetka Dolinar (slikarstvo), Pablo Fajdiga (publicist, prevajalec in pesnik), Monika Kambič (alpinistka), Pavlinka Korošec Kocmur

(jezikoslovka in literarna zgodovinarica), Boštjan Kocmur (založnik in predsednik SVS), Verena Koršič Zorn (umetnostni zgodovinar, publicist in kritik), dr. Janez Arnež (upok. univ. prof. v ZDA in vodja raziskovalnega instituta Studia Slovenica), dr. Ludvik Čanžek (publicist, večinski solastnik tednika Demokracija). Vsem predstavljenim ustvarjalcem sta skupna status povratnika oziroma novega naseljence v domovini ter kulturna ustvarjalnost v širšem pomenu besede.

**Boštjan Kocmur,
predsednik**

Spored V. tabora SVS

V petek, 19. junija,

- ob 11. uri odprtje razstave slovenskih ustvarjalcev, naseljenih v Sloveniji po osamosvojitvi

V soboto, 20. junija,

- ob 9. uri sv. maša - g. nadškof dr. Alojzij Šuštar
mešani pevski zbor Hozana iz Radovljice
- Ob 10. uri pozdrav Boštjana Kocmurja, predsednika SVS,
okrogla miza z zastopniki Slovencev po svetu
in zastopniki iz Slovenije
pesem - Marko Fink, klavir - Nataša Valant
prosta diskusija
ogled razstave
kosilo

Referati udeležencev okrogle mize

Smernice za ohranjanje slovenske kulture in šolstva med Slovenci po svetu

Marjan Loboda,

predsednik Zedinjene Slovenije, Argentina (podala Alenka Schiffrer)

S stališča slovenske skupnosti v Argentini se nam zdi pomembno upoštevati naslednje:

1. Za večinski del kulturnega delovanja v zdomstvu je potrebna organizirana skupnost. Ta namreč zagotovi večino pogojev, ki jih kulturni delavec potrebuje, da s svojimi stvaritvami lahko pride do občinstva. Saj kulturno delo brez podpore občinstva težko uspeva, še posebno v tujem okolju.

2. Slovenskega šolstva si skoro ne moremo misliti brez organizirane skupnosti. Ta redno preskrbi šolske prostore, vzgojo učiteljstva, organizacijo pouka in vrsto drugih okoliščin, ki so potrebne, da je pouk sploh mogoč.

Če imamo to pred očmi, potem je jasno, da bo vsako delovanje za ohranjanje slovenske kulture in šolstva med Slovenci po svetu moralo biti usmerjeno najprej v krepitev in ohranjanje organizirane skupnosti v zdomstvu. Za to pa mora biti pri oblastvenih strukturah Republike Slovenije predvsem iskrena želja in trden namen ohranjevati slovenske skupnosti v zdomstvu in zamejstvu čim dalj časa. Gledanje na dele slovenskega naroda zunaj meja matične domovine kot na dragocen del narodne celote bo narekovalo pravilne prijeme in pravilno ravnanje. Ko bodo Slovenci v zamejstvu in zdomstvu za narod in oblast v Republiki Sloveniji postali del naroda, se bo našel pravi način dela zanje, uokvirjen v primerne zakone in upravna določila. Ideološke ali celo strankarske vidike je treba popolnoma izključiti. Edino veljavno merilo za pomoč slovenskim skupnostim po svetu in tudi v zamejstvu mora biti skrb za njihovo ohranjanje v slovenskem duhovnem in kulturnem območju.

Če predpostavljamo tak odnos do Slovencev po svetu, potem pričakujemo, da se navežejo prek obstoječih družbenih struktur potrebni stiki in se začne Slovence po svetu obravnavati kot subjekt, ki hoče soodločati pri podvigih, ki zadevajo njihov obstoj in razvoj. Pospesevati in pobujati je treba med Slovenci po svetu krajevne ali območne skupnosti, ker le v okviru teh je možno redno ohranjati in razvijati slovensko šolstvo in kulturo, kar je temelj ohranjanja slovenstva. Zdomce je treba dejavno vključiti v vse podvige, ki imajo opravka z njimi. Ljudje, ki se v matični domovini ukvarjajo z delom za ohranjanje Slovencev v svetu, morajo z zdomci sodelovati z roko v roki in po možnosti dobro poznati njihov način dela in življenja.

Karkšnakoli pomoč matične domovine mora posredno ali neposredno krepiti slovenske organizirane skupnosti v svetu. Kakršnokoli omalovaževanje ali ignoriranje organizirane skupnosti je njeno rušenje in nasprotno ohranjanju slovenstva v zdomstvu.

Menimo, da je najvažnejše dobiti pravičen odnos do izseljencev. Treba je določiti načelno politiko do izseljenstva. So za matično domovino del slovenskega naroda, ki ga je treba čimdalj ohraniti v narodnem občestvu ali ne. Vse drugo so zadeve tehničnega značaja, za katere ne bo težko najti ustrezne rešitve.

Naše stališče glede načina sodelovanja med matično domovino in našo izseljensko skupnostjo

1. Izseljenci pričakujemo, da bo državni zbor Republike Slovenije v doglednem času sprejel ustrezen zakon, ki naj uravnava odnose matične domovine s skoro četrtino slovenskega naroda, ki živi izven njenih meja.

2. Ta zakon bo moral nedvomno upoštevati različne razmere, ki obstajajo med zamejskimi Slovenci, kakor tudi razmere, v katerih živijo po vsem svetu raztreseni Slovenci kot izseljenci.

3. Slovenci, ki živimo v Republiki Argentini, želimo povedati svoje mnenje in predstaviti svoje poglede na en odsek problematike, ki jo bo moral obravnavati pričakovani zakon, t.j. finančna pomoč Slovenskim skupnostim po svetu.

4. Po organizacijski strukturi je naša skupnost prav gotovo nekaj posebnega in je težko primerljiva z drugimi skupnostmi po svetu. Že samo dejstvo, da pri nas še vedno okrog 500 otrok obiskuje sobotne šole, kjer otroci dobe dopolnilni pouk v slovenskem jeziku, verouku, slovstvu, zgodovini in zemljepisu in s tem nadaljujejo v srednješolskem tečaju na ravni gimnazije, razlikuje našo skupnost od drugih slovenskih izseljenskih skupnosti. V Argentini obstaja 9 prosvetnih domov - od teh 7 na območju Velikega Buenos Airesa - v katerih se predvsem mladina udelejuje pri igralskih družinah, pevskih zborih, športnih nastopih in tako ohranja povezanost s slovensko skupnostjo. Ta mladina že prevzema v svoje roke vodstvo teh ustanov in trenutno so vsi predsedniki teh prosvetnih domov že iz generacije, ki je bila rojena v begunstvu oz. izseljenstvu.

Letos poteka 50 let, kar v Buenos Airesu izhaja tednik Svobodna Slovenija, podobni obletnici se približuje verski tednik Oznanilo, verska revija Duhovno življenje pa je že slavila 60 let izhajanja. Več kot 40 let že izhajajo publikacije: Tabor, Vestnik, Meddobje in Glas. Občasno izhajajo tudi krajevna glasila posameznih domov, nekatera s kar lepo tradicijo. Naklada vseh teh publikacij je komercialno nerentabilna, saj v večini primerov ne presega 1.000 izvodov.

Predstavniška organizacija Društvo Zedinjena Slovenija bo letos praznovalo 50 let svojega obstoja, medtem ko se krajevni prosvetni domovi že bližajo 40 in več letom svojega delovanja.

5. Vso to zavidljivo organizacijsko in materialno strukturo so skozi 50 let ustvarili in vzdrževali slovenski ljudje, brez vsake podpore slovenskih ali krajevnih oblasti, ker so čeprav tisoče kilometrov od rodne domovine hoteli ostati Slovenci in to omogočiti tudi svojim potomcem.

Razumljivo je, da so se po 50 letih razmere v naši skupnosti v marsičem spremenile. Mladi rod čedalje bolj privlači argentinsko okolje, njim slovenska skupnost ni več tako

potrebna, kot je bila prvi generaciji. Zato tudi ni pripravljena prispevati kaj več, kot je to navadno v tukajšnjih klubih za vzdrževanje teh ustanov. To pa za ustanove, ki ne morejo računati na več tisoč članov, ni dovolj.

V Argentini je veliko narodnostnih skupin, ki so v podobnem položaju. V veliki večini so deležne primerne podpore matičnih domovin, ki jih priznavajo kot del svojega naroda, poleg tega pa se zavedajo, da je vsaka taka skupnost silno koristna pri trgovskih in kulturnih stikih z Argentino. Tak odnos do Slovencev v Argentini pričakujemo tudi mi od slovenske države.

6. Slovenci v Argentini smo se ohranili teh prvih 50 let na zavidljivi višini narodne zavednosti, ker smo se med seboj povezali v organizirano skupnost. Menimo, da je prvenstvena naloga matične domovine:

a) S primernimi podporami zagotoviti nadaljnje delovanje organizirane slovenske skupnosti z vsemi njenimi ustanovami.

b) Omogočiti šolnikom, prosvetnim in kulturnim delavcem v tej skupnosti izpolnjevanje v matični domovini.

c) Omogočiti obisk matične domovine pevskim, folklornim in igralskim skupinam, ki delujejo v skupnosti.

d) Poskrbeti za obisk kvalitetnih kulturniških skupin in kulturnih delavcev, iz matične domovine. S svojim obiskom bi dvignili kulturno raven skupnosti.

e) Pri podeljevanju štipendij je treba upoštevati predvsem spričevala osnovnošolskih in srednješolskih tečajev, ki delujejo v skupnosti.

f) Vsa pomoč matične domovine naj posredno ali neposredno pomaga ohranjati organizirano slovensko skupnost, saj je v njenem okviru največ možnosti za ohranitev in rast slovenstva med nami.

g) Načrtovanje in izvedba te pomoči v raznih oblikah naj bo v tesnem sodelovanju s predstavništvom skupnosti.

Jožica Gerden

tajnica Avstralske slovenske konference

V imenu Avstralske slovenske konference vas vse prisrčno pozdravljam.

V prvem delu svojega referata vam bom na kratko predstavila probleme, s katerimi se srečujemo avstralski Slovenci pri vzgajanju naših otrok v slovenstvu in ohranitvi slovenske kulture med nami. Avstralija je ogromna celina in mnogo Slovencev ne živi v velikih mestih. Potreba po preživetju je mnoge poslala tudi daleč od glavnih mest Melbourn, Sydneyja in Adelaide, kjer so naši zaslužni slovenski duhovniki in tamkajšna uspešna verska in kulturna središča. Na tisoče slovenskih družin živi tudi po širnem avstralskem podežlju in v manjših mestih, kjer smo prepuščeni sami sebi pri preživetju slovenskega duha med nami. Naj vam dam za primer osebne izkušnje, ker živim v avstralskem podeželskem mestu Mildura, ki je oddaljeno od glavnega mesta Melbourn kar 550 km, od Canberre 850 km, od Sydneya 1100 km in od Adelaide 400

km, od Perth pa več kot 4000 km. Sem mati štirih odraslih otrok, pogosto grajana, ker mi jih ni uspelo naučiti dobro in pravilno slovensko. Vedno znova se soočam z vprašujočimi pogledi in obtožbami, da se moram zagovarjati, sicer na zunaj sramežljivo, v resnici pa z globoko bolečino v srcu. Mar kdo misli, da jaz ne bi bila rada ponosna in se pohvalila, da tudi moji otroci znajo dobro slovensko?

Oddaljenost Avstralije od Slovenije in razdalje med samimi slovenskimi središči v Avstraliji so glavni vzroki, da so naše razmere in izkušnje precej drugačne od izkušenj ostalih Slovencev po svetu pri preživetju naših bodočih slovenskih generacij. Da, kako lepo je slišati naše otroke druge in celo tretje generacije v tujini, ki pogumno in ponosno vztrajajo pri "svoji" slovenščini, pa ni važno v kakšnem dialektu. Mnogi smo nadvse navdušeni nad njimi, da celo pozabimo poslušati, kaj nam želijo povedati ter temo pogovora kaj hitro obrnemo, se čudimo njim, da znajo slovensko, pogosto pa še bolj njihovim zavednim staršem, ker jim je uspelo svoje otroke naučiti maternega jezika. Za mnoge je takšna slovenščina velik uspeh, strokovnjaki pa se prijemajo za glavo: "O joj, kdo pa je tebe naučil slovensko?" Otroci to težko razumejo, starši pa se potem sprašujejo, ali je boljša "domača" slovenščina ali nič.

Podobno kakor v Buenos Aires so tudi v naša velemesta Melbourne in Sydney med prvimi slovenskimi izseljenci prišli tudi požrtvovalni slovenski duhovniki. Zbirali so svoje "razkropljene ovčice" po peti celini ter skupaj z domotožnimi rojaki ustanovili slovenska verska in kulturna središča, kot tople in prijetne slovenske domove v tujini. Tam so se naši rojaki lahko po želji srečevali, proslavljali razne praznike, njihovi otroci pa so se med seboj spoznavali in prijateljevali, si našli celo partnerje in na sploh živeli kot v neki minidomovini. Takšni "srečni" rojaki niso nikdar v celoti občutili, kaj pomeni biti jezikovno in slovensko kulturno osamljen in v takšnih okoliščinah ohraniti slovenski jezik. Enako je ta problem popolnoma nerazumljiv slovenskim rojakom v domovini, ker niso tega preživeli na lastni koži. Da, tudi jaz sem v mladih šolskih letih ob poslušanju žalostnih sošolk, ker so njihovi fantje odhajali v tujino, kritično modrovala: Le kaj jim je treba iskati kruh po svetu, saj ga je doma kar dovolj (v poznih šestdesetih letih?)...in če že morajo živeti v tujini, le kako, da niso znali svojih otrok naučiti slovensko? To je malomarnost, izdaja, zatajitev svoje domovine, domovinski greh! Kako hitro me je Bog poslal na preizkušnjo! Zaljubila sem se in slepo sledila možu na konec sveta, v oddaljeno avstralsko podeželje - samo za dve leti...(!) Mož, kakor tudi mnogi drugi mladi slovenski fantje, ki jih je usoda ali potreba po preživetju pognala po daljni avstralski celini, pa so se soočali z vse drugačnimi problemi, kakor rojaki v slovenskih skupnostih večjih mest. Z vso silo so se vrgli v delo in lov za uspehom. Daleč od doma in vsega slovenskega so se rojevali naši otroci. Mlade matere, polne domotožja smo potrebovale sočloveka, sosede, ljudi okrog sebe, pa ni bilo važno kakšne narodnosti, veroizpovedi ali v kakšnem jeziku smo prejemale njihovo sočustvovanje in dobroto. Domotožje zaradi osamljenosti je bilo zelo hudo prva leta in s pomočjo sosedov, s katerimi smo "spikali" angleško, smo preživele bolj ali manj uspešno prva leta bolečega izseljenstva. S svojimi malimi otročiči smo se lahko pogovarjale le kot se lahko pogovarja mamica z dojenčkom. Ničesar nam niso znali povedati nazaj v maternem jeziku, zato je bil to le nekakšen nepopoln enostranski dialog. Mnogo hitreje so se naši otroci naučili angleškega jezika od sosedovih otrok ali televizije, ki nam je bila pogostokrat edina družba. Vse prepogosto

so se naši pogovori končali pri opozorilih: "Govori slovensko!" "Govori slovensko" so se jezili na otroke tudi očetje, ko so prihajali pozno domov od težkega celodnevnega dela. Takšna opozorila pa so bila pogosto prva in zadnja beseda, saj so otroci zaradi pomanjkljivega znanja jezika hitro utihnili in se umaknili v spalnice.

... Svoje otroke sem naučila nekaj pesmic, naučila sem jih moliti slovensko, razumeli so skoraj vse besede, ki jih uporablja mati z otrokom. Niso pa znali besed, ki jih uporabljajo slovenski otroci pri igri, razumeli pogovorov med odraslimi, besed in pogovornega jezika, ki se uporablja v cerkvi, v šoli, v trgovini, pri zdravniku in na cesti. Njihov slovenski jezik je bil pomanjkljiv, težko razumljiv in zato težko uporaben. Ko so začeli hoditi v šolo, so se radi hvalili pred sošolci, da je njihova mamica prišla iz najlepše dežele Slovenije in so jih celo naučili nekaj slovenskih besed. Ko so odraščali, so kmalu ugotovili, da njihova mamica slabo govori angleško, da smo imigrantje, poleg tega pa ni bilo več vredno hvale, če je nekdo prišel iz Jugoslavije. Želeli so biti enaki svojim sošolcem. Tema pogova in razumevanje je bilo pogostokrat bolj pomembno od jezika in naš družinski "biznis" nas je redno mešal z avstralskim svetom. Žalostna sem ugotavljala, da izgubljam svoje otroke za slovenstvo in se izgovarjala, da vsaj nekaj razumejo in če bodo kdaj potrebovali, se bodo lahko hitro naučili. Takšno izgovarjanje pa je bil le "obliž na rano" za boleče spoznanje, ki ga je tako ganljivo opisal naš slovenski pesnik v Avstraliji Ivan Legiša, v svoji knjigi "Za pest drobiža": "... ko me cesta je odnesla v tuja mesta, zgolj iz potrebe, sem za krožnik riža in za Judeževo pest drobiža, mačehi poklonil več kot polovico sebe... A kar me najbolj v živo grebe, je - da sem brez solz in joka, tujini mrzli dal lastnega otroka..."

Naša slovenska osamljenost v širnem avstralskem podeželju pa se je močno zmanjšala zadnjih nekaj let, ko sem postala kot mati manj zaposlena. Našla sem še nekaj osamljenih slovenskih družin na okoliških farmah in ustanovili smo prijetno slovensko skupnost, ki se lahko hitro organizira ob različnih priložnostih. Imamo tudi svojo radijsko oddajo, pol ure tedensko, ki jo urejam že več kot deset let. Dvakrat letno, ali ob posebnih priložnostih nas obišče slovenski duhovnik pater Janez Tretjak iz 400 km oddaljenega mesta Adelaide.

Od ustanovitve Avstralske slovenske konference pa smo postali tudi močneje povezani s Slovenci in slovenskimi središči v glavnih mestih Avstralije ter prek Svetovnega kongresa tudi s Slovenci po svetu. Nekatera gostovanja glasbenih skupin iz Slovenije in iz zamejstva, ki jih organizira ASK potujejo tudi prek našega mesta, ki leži na tromeji treh držav (VIC, NSW in SA), zato smo imeli tudi v našem mestu nekaj zelo uspešnih obiskov in koncertov za širšo avstralsko javnost. Med zelo uspešnimi gostovanji so bili obiski kvarteta "Big Ben", obisk pevskega zbora "Jakob Gallus - Petelin" iz Celovca in Tržaškega okteta pod vodstvom Danila Čadeža. Želeli bi več takšnih kulturnih in vsebinsko bogatih obiskov iz Slovenije in tujine, saj niso dobrodošli le med nami; nadvse hvaležno jih sprejme tudi širša avstralska publika. Letos smo imeli izredno uspešen obisk mariborske folklorne skupine "Študent", povabljeni so bili od ECC Canberra, kjer so nastopali ves teden, navduševali avstralske gledalce, mi Slovenci pa smo bili na nje izredno ponosni, saj so bili res najboljši med mnogimi narodnostmi na Multikulturnem festivalu. Uspešen in hvaležno sprejet je bil tudi kratek koncert Vlada Kreslina v Canberri, predvsem zaradi navzočnosti mladih Mariborčanov, ki so se tako čarobno vključili kot "korus"

v njegovo melanholično glasbo. Veliko razočaranje pa je bilo gostovanje slovenskih akademskih igralcev z igro o avstralskih Slovencih pod naslovom "Nevesta prihaja", saj je to očitno norčevanje iz nas. Razočarani smo bili tudi, da je bilo zadnji hip odpovedano dobro načrtovano letošnje gostovanje "Prifarskih muzikantov", ki naj bi nastopali skupaj z našo avstralsko folklorno skupino "Prvi rej" iz Canberre, še posebej, ker se pri tem ni upoštevalo mnenje organizatorjev ASK in avstralskih Slovencev.

Zaradi vmešavanja nekaterih oseb in neupoštevanja naših želja pri načrtovanju gostovanj kulturnih skupin iz domovine je bilo že več nesporazumov med našimi rojaki v Avstraliji. Med nami se porajajo mnenja, da bi morali ustanoviti posebno organizacijsko skupino kulturnih predstavnikov vseh organizacij v Avstraliji, ki bi tako lahko svetovala Uradu za Slovence po svetu in Ministrstvu za kulturo pri izbiri kakovostnih in zaželenih gostovanj in kulturnih izmenjav s Slovenijo. Močno želimo več sodelovanja med vsemi organizacijami, ki se ukvarjajo s Slovenci po svetu za uspešnejše ohranjanje slovenske kulture med vsemi Slovenci po svetu.

Za naše mlade potomce nas resnično skrbi. Uvajamo jih v vodenje slovenskih radijskih programov, toda pogosto je v angleščini. V angleščini izhaja tudi četrtletni časnik slovenske mladine "Slovenian Review" v Sydneyju. Za našo mladino predlagam izmenjavne obiske s slovenskimi otroci iz Slovenije, za starejšo mladino, do 30 let pa si želimo več dejanskih programov, kot bi bila mogoče mesec dni dolga delovna praksa v Sloveniji ali izleti v domovini, ki bi se jih lahko udeležili po končanem študiju, saj kažejo veliko zanimanja za odkrivanje svojih prednikov in matične domovine.

V Avstraliji ni "argentinskega čudeža", naši rojaki se še vedno delijo med desničarje in levičarje. Žalostno ugotavljamo, da bomo pomrli v tujini ideološko razdeljeni, predvsem zaradi nesrečne politične preteklosti naše domovine. Vse pogosteje se srečujemo na pokopališčih in si nemo stiskamo roke ter obžalujemo prerano slovo vsakogar, saj nas je vedno manj. Ponosni in hvaležni smo našim potomcem iz glavnih mest Avstralije, ki se na pobudo slovenskih verskih in kulturnih centrov ter naših duhovnikov srečujejo letno na mladinskih koncertih z igrami, plesi in glasbo, hkrati pa se v strahu sprašujemo, ali prihodnje leto bo slovenski mladinski koncert. Strah nas je, ko se praznijo naše velike in številne društvene dvorane, kaj bo, ko se ne bodo vrata več odpirala, ker ne bo ljudi. Ali bodo to le ogromni molčeči spomeniki, strmeči k nebu, tisočem in tisočem Slovincem v Avstraliji, ki so bili in ki niso več, ki bodo zahtevali odgovor na težko vprašanje: "Avstralski Slovenci, kje ste?" Ali bo "strmel sredi tujine naš okameneli zanos domovine"?

Dragi rojaki v domovini, potrebujemo vašo podporo za naše preživetje.

Aleksandra Ceferin,

slov. učiteljica, Avstralija

Avstralskih Slovencev ni veliko. Spadamo med manjše skupine narodnosti (našteli so 70 jezikovnih skupin), ki sestavljajo avstralsko multikulturno družbo. Številka, ki jo že od nekdanj

navajajo je 20 000 do 25 000 ljudi slovenskega rodu. Tega podatka niso mogli nikdar preveriti. Poizkusili so štetje prek radia in po drugih poteh. Jasnega odgovora niso dobili. Vprašalnik je zahteval državljanstvo in tako so ljudje odgovarjali, da so Jugoslovani ali Italijani ali Avstrijci. Po največji verjetnosti pa je gornja številka previsoka. Ker je število majhno, nam je težje ohranjati svoj jezik. Lažje je npr. Italijanom, Grkom in Kitajcem. Živijo strnjeno v velikih skupinah in v svojih medsebojnih osebnih in poslovnih stikih slišijo in govorijo svoj jezik, najmanj toliko kot angleščino.

Avstralski Slovenci živijo raztreseni po predmestjih velemest, po deželskih mestih, na farmah in po vsej Avstraliji. Največ jih živi v Melbournu in Sydneyju, kjer so si ustvarili verska in kulturna središča in družabna društva. V Adelaidi, ki ima tudi versko in kulturno središče, Canberri in Geelongu živijo manjše skupine, ki pa so družabno in kulturno zelo razgibane.

Prvi in največji val slovenskih naseljencev je bil okoli leta 1950. Sprva je bilo življenje težko. Dela je bilo mnogo in vsi so delali dolge ure, da so si prislužili dovolj za lastni dom. Tega so si največkrat tudi sami zgradili. Vendar so si že po nekaj letih tega pionirskega, udarniškega in garaškega življenja začeli urejevati družabno življenje s plesi, prireditvami, slovenskim bogoslužjem, pozneje celo z nabavo zemljišč in gradnjo cerkva in domov. V Melbournu je bila v šestdesetih letih dograjena cerkev sv. Cirila in Metoda z dvorano in ustanovljen je bil hotel za fante - Baragov dom. Istočasno so Slovenci v Melbournu ustanovili dva kulturno družabna kluba.

Kmalu za tem, ko so bila postavljena poslopja in je vse zaživel, so začeli razvijati tudi šolstvo. Učiteljice in učitelji so organizirali razrede in začeli poučevati - v verskokulturnih središčih, v klubih in društvih. Težko je bilo in mnogo truda je zahtevalo. Učiteljev je bilo malo in včasih so poučevali več skupin otrok. Njihova glavna skrb je bila pripraviti otroke s petjem, plesom, igranjem, recitacijami in igrkami na kulturne prireditve, katerim je z navdušenjem in v velikem številu prisostvovala slovenska kupnost. To se nadaljuje še danes, ko obiskujejo te šole otroci, katerih starši so rojeni v Avstraliji. Učijo jih večinoma mlade učiteljice, ki so tudi rojene v Avstraliji. Vse to podpirajo slovenski radijski programi, pri katerih se več let mladina udeležuje z lastnimi programi in točkami.

Posebno pomembna za nas je bila uvedba slovenščine v državni šolski sistem v Melbournu in Sydneyju in mature iz slovenskega jezika.

Slovenščina v državnem šolskem sistemu

Slovenščino sem uvedla v državni šolski sistem Viktorije, v svojevrstno sobotno šolo za jezike srednješolske stopnje - Victorian School of Languages - leta 1977. Vpisalo se je 120 dijakov. Slovenščina se je poučevala na dveh stopnjah. Bilo je šest razredov. Naslednje leto (1978), ko je Sydney uvedel sobotno šolo po viktorijskem modelu, so začeli učiti slovenščino tudi v Sydneyju. Sledila je akreditacija za maturo iz slovenskega jezika. V Melbournu, kjer so imeli moratorij na akreditacijo novih predmetov, je bil proces akreditacije končan leta 1980, v

Sydneyju pa leta 1978. V Sydneyju je bilo število maturantov večje in je vsega skupaj položilo maturo iz slovenščine nad 145 dijakov. V Melbournu, kjer je bil standard bolj zahteven (po maturitetni reformi in poenotenem standardu za jezike), je dopolnilo maturo do leta 1998 sedemdeset fantov in deklet.

Pisni izpit je od leta 1992, po novem reformiranem maturitetnem sistemu skupen za celo Avstralijo, tako da se lahko prijavijo dijaki iz dežel, kjer se slovenščina ne poučuje. Ustni izpit pripravijo v Viktoriji in v NSW različno, v skladu z učno metodo, ki se izvaja v Viktoriji po reformiranem sistemu. Ta sistem je isti za vse viktorijske jezike (34), s skupno strukturo, poukom v tematskem okviru in komunikativnih metodah, z ocenjevanjem, osnovanim na primerih iz življenja in podobno.

Je zelo zahteven pouk. Učitelj mora izbrati teme, načrtovati ocenjevalne naloge, sistematično pripraviti jezikovne lekcije in razvijati znanje jezika. Pri vsem tem se mora prilagoditi znanju in zanimanju dijakov in napraviti vse po svojih močeh, da dosežejo najboljši možni uspeh.

Slovenščina se predava tudi na univerzitetni stopnji, in sicer na korespondenčni univerzi Masquarie v NSW. To je edina univerza v Avstraliji s slovenskim jezikom.

Tako je bilo do leta 1998. Kako bo šlo naprej? Zaskrbljeni smo. Otroci, ki prihajajo k pouku slovenščine po večini doma ne govorijo več slovensko. Za njih je torej slovenščina drugi jezik. Novih priseljencev iz Slovenije skoraj ni.

Vidimo, kako poljski, ruski in azijski naseljenci na novo poživijo pouk jezika, čeprav povzročijo težave in probleme pri razrednem pouku.

Letos imamo v Melbournu pet maturantov, kar je lepo število za tako majhno skupino brez svežega dotoka naseljencev. V Sydneyju letos nimajo nobenega. To se nam je v Viktoriji že zgodilo in seveda ni vreči puške v koruzo. Toda znanje jezika se znatno manjša. Vpisujejo se dijaki, ki ne govorijo slovensko in samo malo razumejo, ali pa še to ne. Novejši pojav je zanimanje odraslih mladih ljudi slovenskega porekla, ki se vpisujejo na pouk slovenščine v Victorian School of Languages in prihajajo po več let na redni sobotni triurni pouk. Pridejo v prvi vrsti, ker imajo namen potovati v Slovenijo, pa bi se radi pogovorili s sorodniki. Ostanajo, ker jih začne zanimati slovenska kultura in si želijo več pridobiti, kot sam jezik, ki se ga seveda ne morejo kaj dosti naučiti v šestih mesecih ali enem letu.

Slovenija nam je vedno ponudila pomoč pri poučevanju: dobivali smo knjige in kar smo drugega potrebovali, da ohranjamo slovensko kulturo v tej daljni zemlji. Obiskov iz Slovenije ni manjkalo. Tudi sami smo začeli obiskovati Slovenijo, čim je to postalo mogoče. Že več let organizira Ministrstvo za šolstvo in šport seminarje slovenskega jezika za slovenske učitelje po svetu. Vedno so nam dali na razpolago ogromno bogatega gradiva, ki smo ga lahko uporabljali za poučevanje in prireditve. Ni pa bilo primernega učnega gradiva za učence slovenščine kot drugega jezika.

Prelom je bil lansko leto, ko je izšla knjiga Vladimirja Donaja *Dober dan, slovenščina*. Metodološko popolna in pestra raznolika knjiga je primerna za začetniško osnovnošolsko stopnjo.

Takega gradiva rabimo več. Naši učenci se učijo sistematično in smotrno več let. Če se pripravljajo na maturo, potrebujejo najmanj pet let. Do zdaj smo imeli samo eno knjigo, ki je služila učitelju za osnovo pri sistematičnem predstavljanju jezika: Slovenian Language Manual (I & II) prof. Edija Gobca. Za učenje smo uporabljali več slovenskih učnih knjig, ki so bile vse pretežke. Ni nam manjkalo beril, pesmi, slikanic, brošur in podobno. Problem je v tem, da mora učitelj poučevati na več stopnjah in pripraviti vsak teden triurni program, sestavljen iz vsega mogočega gradiva. Najmanj en dan dela, kar pa je časovno več kot zahtevno, saj imajo učitelji še svojo redno službo in strokovno delovanje. Dokler ne bo primernejših učnih tekstov, bodo morali ti požrtvovalni preobremenjeni ljudje še naprej toliko delati.

Kako pa s problemom čedalje manjšega znanja slovenščine? Tukaj napravimo, kar moremo. Toda triurni tedenski pouk slovenskega jezika ni dovolj. Velik skok v znanju in razumevanju napravijo dijaki, ki gredo na večmesečni obisk v Slovenijo. Če se potem učijo naprej, se udeležujejo pri radijskih programih, prireditvah ali poučevanju slovenščine, jim to znanje ostane.

Slovenija omogoča razne tečaje slovenskega jezika. Teh se navadno udeležijo mladi ljudje, ki so dokončali maturo pa odložili vstop na univerzo. Oziroma so dokončali univerzo, pa grejo za nekaj časa na oddih v Slovenijo. To je sicer dobro, ni pa za vsakega. Treba je iskati službo in ko jo najdeš, jo hočeš obdržati.

Ko sem januarja 1997 bila v Sloveniji, sem govorila z g. Jožetom Mlakarjem, ravnateljem klasične gimnazije, o gostovanju srednješolcev v starosti 15 do 16 let (v Avstraliji 10. letnik), ki bi bili vpisani na redni študij izbranih predmetov, npr. matematike, znanstvih predmetov, glasbe, umetnosti in seveda slovenščine. Avstralija vsako leto pošilja dijake 10. in 11. letnika na šole v različnih deželah sveta - za celo leto ali en semester. Mislim, da bi bilo za Slovenijo in za nas Slovence po svetu zelo koristno, če bi uvedli ta sistem izmenjav oziroma gostovanja dijakov. Obstaja že možnost med katoliškim sektorjem v Avstraliji in katoliškimi srednjimi šolami v Sloveniji. Za zdaj vem, da bi ravnatelj klasične gimnazije rad vzpostavil takšno povezavo. Če pridejo na takšen obisk tudi avstralski dijaki, ki niso slovenskega porekla, bi bilo to pomembno tudi za vezi med obema državama.

V tem predlogu vidim pravo možnost za nadaljnje uspešno poučevanje slovenskega jezika. Tudi drugi omenjeni predlogi so dobri. Vsa izmenjava in vzdrževanje vezi, vse komunikacije med posamezniki, organizacijami, vsi obiski vodijo k zblizanju in povezavi. Tega so seveda deležni tudi mladi ljudje srednješolske starosti. Vendar je šola pomemben faktor v njihovem osebnem razvoju. Obiskovanje redne šole v Sloveniji bi utrdilo v njih zavest slovenskega rodu in jim dalo potrebno jezikovno znanje. Če bi Slovenija takšen projekt podprla, bi bil izvedljiv in uspešen.

So še druge možnosti povezave. Predvsem lahko mislimo na povezavo med šolami in posameznimi mladimi ljudmi prek Interneta. Šole v Avstraliji in Sloveniji imajo potrebno tehnologijo, da se take povezave lahko vzpostavijo.

Verena Korsič Zorn,

dolgoletna učiteljica v Franciji

Spoštovano občinstvo, dragi prijatelji, posebno morebitni rojaki iz Francije!

Tema, ki jo danes skušamo osvetliti Slovenci iz različnih koncev sveta je pereče vprašanje, ki bi ga bilo treba hitreje reševati kot do sedaj. Asimilacija je iz leta v leto hujša posebno tam, kjer so slovenske skupnosti maloštevilne ali nimajo možnosti, da bi člani redno gojili medsebojne stike. To stanje se seveda razlikuje od kraja do kraja, od države do države. V velemestih, kot je Pariz, je možnost hitrejšje asimilacije še večja zaradi razkošne ponudbe vseh mogočih dejavnosti, ki jih posebno mladim ponuja velemestno življenje in jih nezadržno priteguje, da ne govorimo o drugih težavah in časovni stiski, ki je eden od glavnih sovražnikov rednega srečevanja članov skupnosti. Tako da sta večkrat vsa dobra volja in želja po skupnem delu popolnoma odveč ob takšnem pomanjkanju časa. Ko razmišljamo, kako ohranjati slovensko kulturo in šolstvo med Slovenci po svetu, se nam nehote zastavi vprašanje: "Kako pa je s Slovenci doma? Ali Slovence po svetu in v zamejstvu sploh poznajo? Ali jim je res do tega, da bi se izven meja Slovenije sploh ohranilo slovenstvo? Ne moremo se znebiti mučnega vtisa, da je narodna zavednost doma popolnoma opešala, ali je sploh nikoli ni bilo, posebno take, kot si jo zamišljamo in živimo Slovenci izven državnih meja. Zato se upravičeno sprašujemo: Kako lahko res iz prepričanja nekdo ponudi drugemu nekaj, česar sam nima? Slovenci v tujini pa se morajo zavedati, da morata volja in želja po ohranitvi slovenskih korenin rasti iz njih samih. Če tega ni, so vsi ostali pripomočki nepomembni.

Drug važen dejavnik je zahajanje v slovensko skupnost, kajti ta lahko živi le z redno navzočnostjo članov. To seveda zahteva veliko žrtev in popolno vdanost posameznika. Tujina namreč ne trpi polovičarstva. Ali si v celoti zavezan slovenski stvari ali odpadeš.

Tretji dejavnik pa bi morala biti močna narodna zavednost Slovencev v domovini, ki bi izžarevala med Slovence na tujem in bi v njih krepila samozavest pripadnosti istemu narodnemu telesu.

Skrb bi morala biti v enaki meri posvečena otrokom, ki šele vstopajo v svet, mladim, ki si pridobivajo znanja in izkušnje, v poklicu in znanosti že uveljavljenim osebnostim pa tudi starejšim, ki so svojo poklicno kariero že končali in bi svoje bogate izkušnje v obliki predavanj in srečanj lahko ponudili Slovincem v domovini.

Možnosti za sodelovanje med Slovenci doma in po svetu so teoretično skoraj neizčrpne, koliko je stvarno izvedljivega, je seveda drugo vprašanje.

Nekaj konkretnih predlogov:

Šola - Na šolskem področju so različne možnosti še neizkoriščene. Dobro bi bilo, da bi vsaka skupnost imela kvalitetnega učitelja slovenščine, kar pa je še zelo daleč od resničnega stanja. Kljub spremembam doma, je v katoliških središčih še vedno največ takih učiteljev, ki se prosto-

voljno trudijo in razdajajo, kot so se že vsa leta po vojni trudili za ohranjanje slovenskega jezika, kulture in krščanskih vrednot. Dvojnost oziroma razdeljenost med različno mislečimi Slovenci je še vedno poudarjena. Slovenski šolski sistem bi moral te razlike premostiti. Poleg tega bi bilo dobro, da bi slovenske otroke po svetu aktivnejše vključili v šolsko dogajanje doma, npr. z možnostjo sodelovanja na tekmovanjih za bralno značko, z organiziranjem literarnih, likovnih natečajev in s podobnimi pobudami. S tem bi otroci na tujem dobili močnejši občutek pripadnosti tudi slovenski šolski skupnosti doma in bi si na tak način lahko pridobili tudi novih prijateljev v domovini.

Koristna bi bila izmenjava učencev oziroma dijakov slovenskih šol z dijaki šol v tujini, na katerih se izobražuje kak slovenski otrok.

Študente ali mlade diplomirance bi bilo pametno spodbujati v obliki štipendij za raziskovalne naloge: zgodovinske, etnografske, literarne, umetnostnozgodovinske, glasbene in podobno. Te naj bi poglobljale ali odkrivale življenje in delo Slovencev na tujem.

Mislím, da bi bilo to izrednega pomena, saj bi nekdo, ki živi na kraju samem veliko bolje zajel večplastnost delovanja in življenja Slovencev v tujini, kot nekdo, ki pride tja za kak mesec ali celo teden v prepričanju, da bo odlično opravil svojo nalogo.

S tem bi se povečala in utrdila tudi povezanost med mladimi slovenskimi študenti oziroma raziskovalci na tujem in slovenskimi visokošolskimi in raziskovalnimi ustanovami doma.

Potujoči intenzivni tečaji slovenščine, dikcije, gledališke igre, domače obrti in podobno bi bili izredno koristni. Tečaje bi lahko pripravili med šolskim letom v času krajših počitnic, ki so po evropskih državah v različnih časovnih razdobjih.

Gledališče - V slovenskih skupnostih po svetu so igrice ali tudi zahtevnejše gledališke predstave priljubljena oblika kulturnega delovanja. Včasih pa se za tako obliko težje odločajo, ker vedo, da je po eni ali dveh predstavah nastopanja konec. Velike žrtve, vložene v delo ostanejo brez zelenega zadoščenja.

Možnost za nastopanje bi morali organizirano omogočiti ali celo zagotoviti npr. po šolah ali kulturnih društvih v domovini.

Šolske oblasti v Sloveniji bi morale pokazati večjo prožnost in več posluha in razumevanja za dijake in študente, ki bi se želeli vrniti v domovino ali tu nadaljevati študij. Ti dijaki so v primerjavi z domačimi za marsikaj prikrajšani. Imajo pa tudi marsikaj, česar domači nimajo: dvojno kulturo, dvojezičnost in življenjske izkušnje v popolnoma drugačnem okolju, kar lahko postane za skupnost, ki jih sprejme, velika obogatitev.

Mediji - Vse premalo je poročanja o delovanju in življenju Slovencev po svetu. Še to kar je, se zdi, da obstaja bolj na ravni neke folklore. V časopisih zelo redko zasledimo tehtne članke o Slovencih na tujem. Tak pretok informacij bi lahko bistveno pripomogel k boljšemu

poznavanju naših rojakov na tujem, tem pa bi vlil občutek domačnosti in upoštevanja v domovini.

K sodelovanju bi seveda morali pritegniti mlade dopisnike iz tujine. Dobro bi bilo tudi spodbujati in podpirati društvena glasila. Pomembna so tudi kvalitetna gostovanja iz domovine, čeprav niso bistvena. Važnejše je ustvariti v slovenskih skupnostih v tujini vse možne pogoje za kulturno delovanje v okviru tamkajšnjih društev.

Vprašanje, kako ohranjati slovensko kulturo in šolstvo na tujem še zdaleč ni izčrpano.

Izredno pomembno pa je predvsem to, da bi bili Slovenci v domovini, posebno mladi bolje poučeni o življenju in delu rojakov na tujem in seveda v zamejstvu. Večkrat se namreč primeri, da mladi sploh ničesar ne vedo o Slovencih v sosednjih državah - Italiji, Avstriji in na Madžarskem, kaj šele drugod po svetu! Zakaj bi recimo tega ne vključili v šolski program. Slovenci na tujem pa naj iščejo in izkoristijo vse možne oblike medsebojnih povezav, poleg vezi z zamejstvom in domovino. Tako da bodo začutili pripadnost narodu in državi, čeprav živijo na tujih tleh in največkrat s tujim državljanstvom.

Blaž Potočnik,

ravnatelj slovenske šole, Kanada

(podala Ema Pogačar, predsednica Slovensko kanadskega sveta)

V začetku članka vas vse kulturne delavce in delavke, učiteljice in učitelje, duhovnike in ostale, ki delujete za ohranitev slovenske kulture po svetu, iskreno pozdravljam!

Mnilo je že 53 let, odkar smo s solzami v očeh zapuščali domovino ter odhajali v negotovost v upanju, da se kmalu vrnemo. V vetrinjski tragediji smo pač izgubili cvet našega naroda, nekaj tisočev pa nas je še ostalo živih in razkropili smo se po vsem svetu ter si tam ustvarili narodne župnije.

Glavni namen teh župnij je bil ohranjati vero in narodno zavest, predvsem materni jezik in običaje. Brez dvoma je pri župniji vedno odigravala važno vlogo slovenska sobotna šola ter njeno vodstvo. Tudi duhovniki lahko veliko storijo, da je šola uspešna, če so otrokom naklonjeni in jih znajo pridržati pri župnijskih organizacijah tudi potem, ko odrastejo. Slovenska šola v tujini se bo ohranila le na ta način, če bomo stari starši, starši rojeni v tujini, duhovniki, učiteljski zbori sodelovali pri ohranjanju slovenskih sobotnih šol. Pri vsem tem pa je nujna pomoč matične domovine, zlasti zunanje ministrstvo s posebnim uradom RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Zelo važni so seminarji za tu rojene učitelje in učiteljice, kajti kanadska vlada je že pred leti odpravila vso podporo etničnim šolam, zato smo zelo odvisni od domovine.

Ob koncu se iskreno zahvalim društvu Slovenija v svetu, predsedniku g. Boštjanu Kocmurju za vso dosedanjo pomoč in njegovemu odboru ter tudi gospe Mihaeli Logar iz zunanjega ministrstva! Iskren pozdrav vsem navzočim!

Maruška Pogačnik, ZDA

Pozdravila je v imenu vodstva slovenske šole pri sv. Vidu v Clevelandu: "V čast mi je, da lahko na tem mestu zastopam učiteljski zbor slovenske sobotne šole. Mnogo je truda, vendar se skupaj s starši veselimo uspehov naših otrok," je dejala.

dr. Mate Roesmann,

predsednik Slovenskega ameriškega sveta, ZDA

Ko človek opazuje izseljenstvo, se vpraša, kdo je Slovenec. Slovenec je tisti, ki je bil rojen - ne nujno - v Sloveniji, na slovenski zemlji, hodil po slovenski zemlji, dihal slovenski zrak, se naučil maternega slovenskega jezika, se šolal v Sloveniji, preživel svoja pubertetna leta v Sloveniji. Tak človek je oblikovan za vse svoje življenje kot Slovenec.

Tudi če preostali del svojega življenja preživlja na tujem, vendar živi miselno, duševno, čustveno iz svoje slovenske preteklosti, tak človek je tudi povsem upravičen do slovenskega državljanstva. To bi morala slovenska republika vse te pravice v zvezi z državljanstvom spoštovati.

Drugo so mlajše generacije - naši otroci rojeni na tujem. V našem primeru, hodijo po severnoameriški zemlji, dihajo severnoameriški zrak, hodijo v ameriške šole, angleškega jezika se morajo naučiti že v detinskih letih, njih duševni svet je ameriški svet. Vendar družinske tradicije, življenje v družini našim otrokom zapušča in vtiskuje spomine na rojstno deželo njihovih staršev, na vse tiste dobrine plemenitosti in lepe običaje, ki so jih starši prinesli v tuji svet iz svoje domovine. To se mi zdi potrebno poudariti za pravilno razumevanje izseljenske problematike.

Ne gre - kot so bili npr. poskusi v preteklosti od slovenske strani - govoriti in metati vse emigracije v en koš. Ne gre, da bi enačili otroke oziroma ljudi slovenskega pokolenja druge, tretje, četrte generacije s tistimi, ki so v Sloveniji zrastle, ki slovensko čutijo, katerih notranjost je popolnoma slovenska.

Skušal sem razjasniti pravilno pojmovanje naših slovenskih ljudi, raztresenih po svetu. Da bo primer še močnejše prišel do izraza, obudimo primer slovenskih manjšin, ki živijo prek slovenske meje. Slovenske manjšine žive na slovenskem avtohtonem ozemlju in je sila pomembno, da obdržijo lastnino svoje zemlje, kajti najhujše razlaščevanje je trganje od zemlje.

Te misli se mi zdijo pomembne in potrebne, ker se problematike Slovencev v zamejstvu in po svetu, Slovenci v domovini vse premalo zavedajo niti je ne poznajo.

dr. Uroš Roesmann,

zdravnik, ZDA

Povedal bi nekaj misli o izmenjavi na akademskem nivoju.

Znanstveniki si ustvarjajo izmenjave sami med seboj. Države pa morajo to podpreti. Organizacije lahko pripravijo srečanja znanstvenikov, ki delajo v domačem in tujem svetu. To bi

pomagalo k razširjenju delovanja na slovenskem območju. Veliko pomembnejše pa bi morda bilo srečanje mlajših ljudi za utrditev slovenske kulture in znanstvenega življenja. Treba pa je paziti na dva pogoja:

1. V tujino naj bi šli ljudje odprtega obzorja in odprte glave, da bi pomagali slovenski kulturi in napredku slovenskega naroda.

2. Omogočiti tem, ki bi prišli v tujino, stik z rojaki, ki tam živijo, to je bistveno za dosežek pozitivnega nivoja v kulturi, akademstvu in znanstvu. V tujini smo pripravljene sprejeti in pomagati takim z odprto mislijo in duhom, kateri bi potem ponesli domov različna mnenja in nasvete od teh, včasih ozkih, ki še prevladujejo doma.

V slovenski skupnosti smo pripravljene, da pri tem pomagamo. Dozdajšnje izkušnje so žalostne, ker ljudje niso pripravljene sprejeti sprememb in kritike, opreti se na nove politike. Tudi nevoščljivost v akademskem svetu je precej močna.

prof. Jože Mlakar,
ravnatelj klasične gimnazije

Lepo pozdravljeni v Zavodu sv. Stanislava tudi v imenu ravnatelja!

Kako vidimo položaj Slovencev po svetu, njihove kulture in probleme šolstva, dejal bi: Daleč od oči, daleč od srca. To se pravi problemi, težave, ki ste jih navedli so daleč od nas. Zato je treba kar nekaj naporov in dobrih medsebojnih stikov, da jih tudi tu začutimo. Predvsem je težko vključiti v razmišljanje o položaju Slovencev po svetu mlade - naše dijake. Podobno težko se mi zdi pri vaših otrocih tretje in četrte generacije, da bi razmišljali po slovensko. Tako je težko obuditi razmišljanje naših dijakov o problemih Slovencev po svetu. Najbrž pa je to zelo potrebno za ohranitev slovenskega naroda, saj pomeni začetek njegovega konca, če se omejimo samo na Slovence znotraj slovenskih meja.

Sam sem bil letos na zasebnem obisku v Argentini, in bil s svojo družino prisrčno sprejet. Tam smo vsi skupaj začutili t. i. argentinski čudež, ki pa kaže - saj tako je bilo tudi tam rečeno - počasi blede. Nove generacije, ki odraščajo, razmišljajo bolj po argentinsko kot po slovensko, kar je razumljivo.

Kaj lahko naša šola k temu prispeva? Večkrat je bila omenjena izmenjava dijakov in študentov. Naša šola je za tovrstno sodelovanje popolnoma odprta za tiste dijake, ki se vračajo in za tiste, ki pridejo na obisk. Imamo dva načina: prvi je vključitev otrok iz zamejstva in izseljenstva neposredno v pouk, se pravi, da se na šolo vpišejo, končajo in maturirajo. Pogoja sta dva: primerna nadarjenost in primerno znanje slovenskega jezika.

Drugi način sodelovanja pa je gostovanje otrok na naši šoli. Lahko je za nekaj ur, dni, tednov ali celo leto. Tak dijak, če je celo leto, lahko dobi tudi spričevalo za vse predmete ali pa samo za nekatere.

Vemo, da je prilagajanje težko. Težko je priti iz nekega drugega šolskega sistema v

naš šolski sistem in biti kar takoj uspešen, a če je dijak nadarjen, potem tudi to lahko doseže.

So pa tudi izmenjave v nasprotni smeri. Poudarjam, da smo pripravljene na take izmenjave.

Pripravljene pa smo tudi na skupinsko kulturno srečanje - likovne ali športne skupine iz tujine in naše.

Ni pa bilo še institucionalnih pobud iz držav, da bi se naše skupnosti, uradno ali poluradno ali z nekim konkretno izdelanim programom obrnile na našo šolo ali naš zavod.

Mihaela Logar,

državna sekretarka na MZZ

Prav lepo pozdravljeni v imenu Urada za Slovence po svetu!

Danes smo tu, da poslušamo Slovence z različnih koncev sveta, njihove želje, ideje. Slovenija želi narediti marsikaj za Slovence po svetu. Danes je bila izražena želja, da Slovenija naredi tisto, kar Slovenci po svetu želijo. Zato je pomembno, da poslušamo. Slišali smo veliko želja, veliko idej, ki se pokrivajo z našimi programi, z našimi željami. Zato sem vam hvaležna, ker nam dajete povratno informacijo, da je naša pot pravilna. Potreben je dialog in pogovor z obeh strani.

Nekajkrat je bila izražena želja po zakonski ureditvi. Poglejte ta šopek Slovencev. Prihajajo iz različnih držav, različnih okolij. Ali si predstavljate, da je Slovenija ta trenutek sposobna napisati zakon, ki bi vse dežele vključil. Po mojem mnenju bo treba še veliko narediti, veliko skupnega dela se nam obeta. Izvajamo pa že vrsto idej in pobud, ki smo jih slišali tukaj. Kot je omenil in pokazal tudi prof. Mlakar: najprej prideš do neke pobude, potem jo pa realiziraš.

Vedno pravim, kjer je volja je tudi pot. Mislim, da je veliko volje na obeh straneh. Za tisto, kar se bo dalo narediti, bomo našli skupno pot.

Milena Cerar,

svetovalka ministra za resor Slovenci po svetu, MK

Vse Slovence po svetu prav lepo pozdravljam!

Ministrstvo za kulturo se pripravlja na sprejemanje nacionalnega kulturnega programa. V tem času že potekajo sektorske razprave na posameznih resorjih. "Slovenci po svetu" bo na vrsti verjetno v jeseni. Obljubljam, da bom vse želje in vse sugestije, ki so bile danes tu izrečene, posredovala naprej, da bodo prišle, upam v nacionalni program, se pravi, da se bo tudi po tej plati nekaj naredilo.

Povem pa naj še to, da se z vsakim govorcem posebej strinjam. Kajti vsak je povedal nekaj

tehtnega, nekaj, kar je res. Včasih so tudi stvari, ki jih ne želimo slišati, vendar če hočemo nekaj narediti, moramo tudi take stvari poslušati in skušati napraviti nekaj boljšega. Mislim pa, da je poglobitvena vloga te države v tem, da spozna, da imamo Slovence po vsem svetu in, da vsi ti Slovenci sestavljajo skupni slovenski kulturi predvsem pa duhovni prostor. Vsi pa se moramo posebno truditi, da bi se ljudje še bolj zavedali tega, posebno mladi, to pa samo na ta način, da jim pomagamo v njihovih okoljih pokazati, koliko je naša kultura vredna. Po svetu moramo pošiljati našo vrhunsko kulturo, ker bomo s tem mladim pomagali, da se bodo z njimi lahko pohvalili. Na ta način bomo lahko imeli širše slovensko občestvo.

Razprava

dr. Peter Vencelj

Pozdravil je v imenu Društva slovenskih katoliških izobražencev.

Poudaril je pomembnost vrednot, ki jih društvo želi ohraniti, poglobiti in vrniti nazaj v slovenski prostor. "To so tiste vrednote, ki izhajajo iz dveh naših ključnih temeljev: krščanstvo in ponos do slovenstva. Zaradi akutnih potreb v smislu javnega delovanja smo začeli s posebnim izobraževanjem - gre za socialno akademijo, kjer se ljudje z visoko izobrazbo usposabljaajo za delo v javnosti."

Pozdrav je izročil tudi v imenu bivšega ljubljanskega župana Jožeta Strgarja kot predsednik Skupnosti katoliških podjetnikov, ki temelji na krščanskem socialnem nauku.

Nakazal je veliko pomembnost rešitve problemov ravno na temo tega tabora: slovenstvo, kultura, šolstvo ter odnose matične domovine z zamejstvom in izseljenstvom za skupno odgovornost za ohranjanje slovenstva.

Iz lastnih izkušenj ve, da so največja odgovornost in največje možnosti ravno v domovini.

Opozoril pa je, da čut za slovenstvo in čut, da se slovenstvo ne neha na mejah, ampak da je univerzalni pojem, ki povezuje vse Slovence, ne glede na to, kje živijo, ta čut nima domovinske pravice, ni navzoč danes v Sloveniji, zato je uresničevanje teh projektov dodatno težko, dodatno zahtevno. Boji se, da so razmere v domovini takšne, da se bo veliko govorilo, a malo lahko naredilo. "Ne gre za vprašanje odnosa domovina - Slovenci zunaj, gre za to, da se bomo mi ohranili tu."

Želel je vsem Slovincem, ki živijo zunaj, da bi jim bila "Slovenija bolj mati kot mačeha".

Marijan Schiffrer,

poslanec SKD v DZ RS

Povedal je, da se je v DZ ustanovila komisija za Slovence po svetu.

Dotaknil se je problema državljanstva. Rekel je, da ne bi metal krivde samo na državo Slovenijo oziroma urade, temveč da je krivda polovična - urada in prosilca.

Pride nekdo, ki hoče državljanstvo za svoje otroke: "Jaz sem bil rojen v Sloveniji, žena pa je npr. Argentinka."

“Povem, da mi otrokom ne moremo dati državljanstva in ta gospod se čuti zavrženega, pozabljenega, namesto da bi vprašal, kaj pa lahko naredim, da bo tudi žena slovenska državljanka in z njo tudi otroci.

No potem je padla ideja o Slovencih brez slovenskega državljanstva. Meni se zdi ta zakon nepomemben, ker Slovenec brez državljanstva nima nobene ugodnosti. To je sedaj v državnem zboru. Ta zakon bo prišel nekako v jeseni na vrsto in bomo imeli status Slovencev brez slovenskega državljanstva.

Česa ljudem, kamor grem, ne morem dopovedati: “Slovenci, dajte postati slovenski državljani in kar je glavno - volite!”

Prosil sem pred volitvami: “Pošljite čim več glasov sem, potem boste spoznavni”. Žal lahko povem številke: iz Argentine je prišlo približno 1000 glasov, iz Kanade jih je prišlo 13, iz Avstralije 35.

Že drugi dan po volitvah so me klicali in so mi rekli: “Poglejte gospod, to pa so vaši izseljenci, tu jih imate: 13 jih je v Kanadi, v Avstraliji 35, v Argentini 1 000. Kaj ti ljudje sploh hočejo, saj sami nočejo biti Slovenci!”

Ko sem potem govoril s temi Slovenci, so mi rekli: “Mi našo skupnost ustvarjamo”. Verjamem, da jo ustvarjajo. Toda, če hočejo povezavo z domovino, morajo pokazati tudi domovini, da so tukaj, da jih domovina še vedno zanima. Drugače je zaman, so otoki, za katere domovina nima veliko posluha. Potem pa se vrnemo v tisto, kar je bilo že prej, ko je ameriški izseljenec bil član raznih dobredelnih organizacij in prva skrb, ko so prihajali iz Severne Amerike - in tudi zdaj, ko prihajajo iz Severne Amerike - kje bomo pa tolmače dobili? Nihče med njimi ne govori slovensko, ali ko prihajajo argentinski Primorci toliko kot je Argentinec, je tolmačev. To je slika, ki je tukaj zelo težko prebavljiva. Priznam, da je treba tam ustvarjati društva, pevske zборе itn. da je bil protest avstralskih Slovencev upravičen, ko se je naša igralska skupina norčevala iz njih. Ampak pokazati oziroma bolj povdariti je treba pozitivno, npr. nad folklorno skupino Prvi rej iz Canberre - ki jo je lani ID Slovenija v svetu povabilo na turnejo po Sloveniji - so bili vsi navdušeni - pokazali so - to je pa naše, mi pa igramo tako, mi pa plešemo tako, mi pa volimo tako.

Še vedno se da veliko narediti, toda ne spati, je zaključil državni poslanec Schiffrer.

dr. Jože Bernik,

predsednik SSK - ZDA

Pozdravil je v imenu SSK. Nakazal je na mladino Slovencev po svetu, ki so strokovnjaki, a ne govore slovensko. Potrebno bi bilo misliti, kako te ljudi pritegniti za slovenstvo. Omenil je dr. Uroša Roesmanna, ki je bil vabljen v Ljubljano kot gostujoči profesor, vendar gostujočih profesorjev na sociologiji, na ekonomiji itn. ne vabijo, zgleda, da je še vedno preveč nevarno.

Odgovoril pa je g. Schiffrerju, da so perspektive DZ drugačne od naših - državljanov. Povedal je, da je zakon o volitvah neustaven in največja ovira za izseljence že zato, ker se je treba vsakič registrirati. Zakaj to? Če bi slovenska veleposlaništva delala, kot bi morala, potem bi se prek njih to delalo. Ker pa ima večina - častna izjema je Kanada - ta odnos, češ izseljenstvo ni naša stvar, zato nimajo nobenega pregleda, kdo je tam itd. tako ljudje niti ne morejo voliti.

Druga stvar - ta zakon prepoveduje slovenskim državljanom v tujini, podpreti katerega koli

kandidata in to je spet protiustavno. Pozabljamo, da moramo tudi zakone spremeniti, torej gospodje poslanci, začeti moramo pri tem.

Rojak iz Švedske

je povedal, da je Slovenija neprijazno razpoložena do povratnikov in jim postavlja vse mogoče ovire, kar je zaznavno vsak dan. Pritrdil, je predhodnim govornikom, kako težko in drago je voliti v tujini, ko moraš potovati toliko kilometrov z avionom, da lahko voliš. Priporočil je izseljencem, da se kljub vsemu vrnejo, in da tukaj vložijo denar, da ustvarijo blaginjo v Sloveniji.

Zalka Arnšek,

kiparka, priseljenka iz Argentine

Kot Slovenka, rojena v Argentini, ki se je pred osmimi leti preselila v Slovenijo, odgovarja g. Mateju Roesmannu na temo Kdo je Slovenec. Dejala je: "Poznam veliko ljudi, ki govorijo slovensko, ki hodijo po tej zemlji, dihajo ta zrak in vendar bi prodali Slovenijo za tri cente.

Poznam pa mnogo ljudi, ki ne znajo dobro slovensko, ker niso imeli te sreče, da bi se naučili. Vendar, ko pridejo v Slovenijo, čutijo slovensko. Če bo Slovenija imela čut do teh Slovencev, se bodo naučili slovensko. Mislim, da je treba najprej gojiti čut slovenstva v Sloveniji, vse drugo pa bo nastalo samo potem."

Omenila je tudi svoje izkušnje ob reševanju državljanstva za razne sorodnike - še vedno je odvisno od prijaznosti uradnika, ki te sprejme, lahko je rešitev hitra, ali pa traja leta - za nekoga je čakala tri leta, ali ko je prosila za svojega očeta in čakala na ugodno rešitev dve leti.

Jana Podobnik,

tajnica SSK

Pozdravila je navzoče z željo večjega razumevanja odgovornih do vseh problemov Slovencev po svetu. Omenila je dogodke, ki jih nameravajo organizirati: srečanje slovenskih zdravnikov iz sveta v Sloveniji, mednarodno kulturno-ekološki tabor, likovni natečaj za otroke.

dr. Majda Zbačnik,

poslanka SDS v DZ,

je pozdravila v imenu Janševe socialdemokratske stranke in izrazila žalost, da že toliko let po osamosvojitvi poslušamo iste težave, nekatere se celo še bolj zapletajo.

Skušala bo s svojim glasom v DZ podpreti spremembo zakonodaje, ki je nujno potrebna, da se te zadeve uresničijo. "Zato pogumno naprej in vesela bom vaših pobud, vaših prispevkov, vaših predlogov in bom to ponesla kot poslanka v DZ in bom skušala tudi to uresničiti."

Anton Sole,

vodja slovenske skupnosti v Gornji Avstriji,

je nakazal težave ob pomanjkanju slovenskega duhovnika, slovenske besede in državljanstva. Odgovoril je poslancu Schiffrerju glede na volitve. Rok za volitve je bil 10., volilnico pa je dobil 18. "To je trik volilne oblasti, da protikomunisti v svetu nimamo pravice voliti."

Predstavil je primer Slovenke, rojene v Litiji, ki živi v Avstriji od leta 1941. Ko je prosila za slovensko državljanstvo, so ji rekli, da ni na spisku, torej nima pravice do slovenskega državljanstva. Dovolj žalosten primer o zakonu državljanstva.

Mira Šekoranja

je pozdravila v imenu dnevnika Jutranjik ter dejala, da se pri nas razmere ne bodo spremenile, dokler ne bomo ozaveščali ljudi, da bodo drugače razmišljali. Edini način pa bo, če bodo dobro obveščeni. Časopis nima dovolj naročnikov.

Danijel Malenšek

je pozdravil v imenu Liberalne stranke in njenega predednika gospoda Grosa.

"Preteklost je pomembna, sedanjost je še pomembnejša, prihodnost je najpomembnejša. Demokracija je tudi v tem, da rečeš ne in se ne bojiš kaj bo potem," je poudaril govornik. Ni treba za vsako silo ustvarjati enotnih blokov, ampak treba je pravilno ravnati, je treba svoje sile posvetiti tistim kritičnim točkam, ki so ključne, ne kdo bo to storil, ampak kaj bo storil in kdaj.

dr. Lojze Zbačnik,

travmatolog kirurg - SDS,

je čestital k visoki slovenski narodni zavesti vsem zastopnikom iz sveta, "te v Sloveniji manjka kot vode v Sahari". "Glavni vzrok nakazanega stanja v zamejstvu in diaspori je naša narodna zavest, zavest slovenske inteligence. Za obstoj nekega naroda je potrebno troje - tri sidra: vera, narodna zavest ali identiteta in jezik. Kadar je eno sidro načeto, pomeni že nevarnost za ta narod. Kadar sta načeti dve sidri, je že nevarnost, da ta narod začne izumirati, kar se kaže pri našem. Naš narod izumira, ne samo zamejstvo in izseljenstvo, ampak tudi matica, ni več tistega zdravega sucusa, zdravih korenin, iz katerih bi črpali, kot smo v preteklih tisočletjih, ne stoletjih črpali svojo eksistenco, svoj obstoj. Samo, dragi gospe in gospodje, pri tem je bila bistveno važna vera, v zadnjih 1200 letih gotovo krščanska vera, saj ta zapopada vse tiste okoliščine zdravega življenja tako duševnega kot telesnega, ki pomenijo zagotovilo za obstoj naroda. Kakšna masa našega ljudstva ima tako visoko slovensko zavest, da se zaveda, da mora iti na volitve in da voli tiste znane in v življenju dokazujoče se posameznike, ki se borijo za poštenje, za osnovne vrednote človeka in ki so tudi zapopadene v desetih Božjih zapovedih.

Ob tej analizi opaža, da je naša splošna zavest in tudi zavest naše tako zvane inteligence na porazno nizki stopnji.

S tem je bil zaključen nadvse zanimiv dialog med Slovenci iz matične domovine, zamejstva in izseljenstva.

Pisma in razprave

Polde Cverle, Belgija

Mislím, da je zdaj še pomembneje kot pred osamosvojitvijo, da Slovenija pomaga pri ohranjanju slovenstva zaradi dveh vrst razlogov.

1. Pod Jugoslavijo smo se morali Slovenci boriti, tudi v tujini, da dokažemo svojo identiteto. Zdaj smo samostojni in imamo svojo državo, za katero imamo tudi Slovenci v tujini odgovornost, da ji pomagamo s tem, da ohranimo slovenstvo v tujini. Pri tem smo navezani na domovino.

2. Skozi leta se število Slovencev manjša, ker je večina asimilirana. Torej bo čedalje bolj pomembno, ampak hkrati čedalje težje, ker slovenske skupnosti pešajo.

Mislím, da ima tudi Slovenija odgovornost, podpira naj vsako iniciativo v tujini, na kulturnem in šolskem področju. To prinese seveda finančne težave. Na drugi strani pa se lahko Slovincem po svetu tudi pomaga v ideološkem, informativnem idr. smislu. Povezave morajo biti zelo intenzivne. V tujini moramo biti na tekočem o tem, kar se godi doma.

Inciative na šolskem, kulturnem področju so zelo koristne za promocijo Slovenije in za podporo slovenstva v tujini. Kjer že obstajajo oddelki dopolnilnega pouka slovenskega jezika in kulture, želijo učitelji materialno podporo (poučne materiale, učbenike, delovne zvezke, predvsem pa čitanke in slovensko literaturo). Kjer pa ni takšnih oddelkov, bi jih morala Slovenija spodbujati. Slovenske šole po Evropi bodo imele potem specifično nalogo spodbujati "novo" slovenstvo, ki ni zgrajeno na emocionalnih ali domotožnih razlogih prvih izseljencev, ampak ki bo sodoben način promoviranja Slovenije, hkrati pa tudi povezovanje današnjih slovenskih potomcev.

Ker je priložnost, bi želel opozoriti na pomen slovenskega Doma srečanja Lamberta Ehrlicha na Sv. Višarjah. Prepisan je na Slovenik v Rimu. Iz zapuščine msgr. Vinka Žaklja je finančno vse urejeno. Dom srečanja je skupna stvar vseh Slovencev po svetu, je zadeva matične, zamejske in zdomske Slovenije, torej vseh treh Slovenij! Moramo se pa zavedati, da lahko konkretno in praktično skrb organizirajo samo matični in zamejski Slovenci, ker so doma blizu Višarjah. Zdomci pa lahko sodelujejo iz oddaljenosti. ID SVS bi lahko pri tem zastopala izseljence in pomagala Sloveniku, da bi Dom srečanja zaživel. Finančna sredstva iz zapuščine msgr. Vinka Žaklja dajejo samo kratkoročno rešitev. Dolgoročno bo treba priti do odbora, ki bo vodil aktivnosti okoli tega Doma.

Ob 5. taboru želim vse najboljše pri vašem delovanju v prid Slovencev v tujini!

Majda Ocvirk, Mendoza - Argentina

Zahvaljujem se vam za povabilo na 5. tabor Slovencev po svetu. Na žalost se letos ne morem udeležiti, pač pa vam pošiljam nekaj misli o našem življenju in potrebah v tej naši domovini tukaj daleč pod Andi.

Več desetletij je domovina skoraj popolnoma ignorirala našo precej veliko skupina Slovencev v Mendozii. Ne spominjam se, da bi se nam SIM, ki je bila menda tedaj edina legalna organizacija, skušala približati in še manj komu kaj pomagati. Domovina nas je pozabila, mi pa nje nismo. Po skoraj petdesetih letih, smo že skoraj izgubili upanje, da bi se režim in z njim razmere za nas v Sloveniji spremenile. Nenadoma pa je prišla vest o samostojnosti Slovenije. Kaj smo mi tiste dni doživljali, se ne da popisati. Na žalost so pa to naše veselje in navdušenje kmalu zamorili razni dogodki, ki so nas razočarali. Višek pa so razni napadi na Cerkev in vernike. Zelo žalostno in sramotno je, kar se je zgodilo z Brezjansko Marijo. Kako naj se veselimo naše svobode, če znani politik izjavi, da smo mi golazen, ki bi jo bilo treba že leta 1945 pobiti. Po vsem tem, kdo nam lahko jamči, da se ne bi morda enkrat to tudi zgodilo.

Vsa čast Sloveniji v svetu. V razmerno kratkem času je društvo doseglo kar lepe uspehe. V izseljenstvu so zelo potrebni učitelji slovenskega jezika. Veste pa, da smo vseeno s prostovoljnim delom v teh petdesetih letih veliko naredili za prosveto, kulturo Slovencev v Argentini. Zdaj nam starim moči že odpovedujejo, mladi so pridni in požrtvovalni, vendar je težko učiti, kar se sami niso mogli naučiti.

Obisk učiteljev v domovino je hvalevredno dejanje, saj so si po tolikih letih zastojnega dela to zaslužili, a zdi se mi, da je enotedenski seminar premalo. Potreben bi bil vsaj nekaj mesečni tečaj v Sloveniji ali v Argentini (kar bi bilo cenejše).

Našim maturantom da obisk Slovenije več kakor petdeset let govorjenja o naši lepi domovini. Pripomnila bi le, da bi morda morali priti več v stik s slovenskimi dijaki. Tudi sistem izmenjave mladih, se mi zdi zelo pameten in izvedljiv.

Glede pošiljanja režiserjev in pevovodij, se mi tozdi prevelik luksuz, če pomislimo, da nimamo niti usposobljenih učiteljev.

Mislím, da bi bilo potrebno, da bi v domovini in zunaj nje naši mladi lahko študirali politične vede. Ne vem, če je v Ljubljani ta fakulteta. Mi imamo rojene politike, vsa čast jim, manjka jim pa šola in praksa. Poglejmo tiste, ki so se šolali v Kumrovcu.

Lepo bi bilo, če bi SVS imela tudi zanimanje za starejše ljudi, ki si želijo še enkrat videti svojo domovino, a nimajo več bližnjih sorodnikov. Morda bi SVS za take ljudi preskrbela kak prostor, prenočišče, stanovanje.

Ne bom nadaljevala s predlogi, ker vem, da imate dobre namene, a se marsikaj ne da izvesti.

Želim vam veliko uspeha na tem 5. taboru SVS. Imejte pogum in kot smo včasih rekli: Ne dajte se!

Najlepše pozdrave vam, vašim sodelavcem in vsem udeležencem tabora.

Društvo Slovencev v Mendози - Argentina

1. Slovenske izseljenske skupnosti po svetu, organizirane ali ne, so velika opora pri uveljavljanju Republike Slovenije v državah, kjer živijo ta občestva. Prek njih našo domovino bolje spoznavajo, cenijo in spoštujejo. Ta učinek se pomnoži, če so te skupnosti strnjene v neki organizaciji. Naše skupnosti so številčno manjše kot izseljenske skupine drugih narodov, a imajo zaradi svoje oraganiziranosti večjo vitalnost. Obdržali smo svojo identiteto skozi petdeset let zdomstva brez opore domovine, ali pa celo z njenim nasprotovanjem. Takoj po osamosvojitvi smo čutili razcvet našega delovanja, ker so se odprle možnosti direktnega stika s slovensko vlado in z organizacijami, ki se brezpogojno zanimajo za narodnostno usodo izseljencev, ne glede na svojo politično ali versko pripadnost.

2. Eden od vzrokov naše trajnosti je vključitev mlajših generacij v delovanje skupnosti. Zato je bistvenega pomena narodnostna utrditev novih kadrov, najprej v zavednih slovenskih družinah, nato pa s pomočjo aktivnosti - šola, mladinske organizacije, pevski zbori, šport, dramske skupine, folklorne skupine, verske dejavnosti. Da se mladina navduši za te dejavnosti, se morajo kvalitetno izvajati, za kar so potrebni strokovnjaki kot zborovodje, režiserji, trenerji, učitelji, profesorji itd. Večina od teh pomočnikov izhaja iz naše skupnosti, njihov trud ni plačan, nekatere pa je treba poiskati izven nje in plačati, kar je za društvene ekonomske razmere včasih neizvedljivo. Naš konkretni primer je zborovodja. Ko je naš pevski zbor ostal brez dirigenta, je domovina poslala dva za kratko dobo, katera smo z navdušenjem sprejeli in je bilo njuno delovanje uspešno. Ker je bilo njuno bivanje med nami kratkotrajno, smo ju intenzivno izkoristili s skoraj vsakodnevnimi vajami in to je bilo za pevce zelo naporno. Tudi stroški teh obiskov za slovensko državo so bili visoki. Da bi imeli stalnega poklicnega dirigenta skozi vse leto, bi potrebovali samo del teh stroškov. Tako bi bila aktivnost zbora bolj redna . Sodelovanje domačinov pri teh dejavnostih pa je priložnost za obojestransko kulturno obogatitev. Česar ne moremo nadomestiti z argentinskimi profesionalci, so učitelji in profesorji in tukaj imamo vsako leto večje težave, ker so že skoraj vsi naši vzgojitelji rojeni in vzgojeni v Argentini. Čeprav imajo ogromno dobre volje, jim manjka zadostnega znanja, da bi z uspehom izkoristili svoj napor. Zato bi bilo v tem primeru priporočljivo poslati vzgojitelja vsaj skozi eno šolsko dobo, ki bi pomagal pri učenju otrok, istočasno pa bi podal našim učiteljem snov in način učenja slovenščine ter drugih predmetov za utrditev slovenstva.

3. Obiska našega pevskega zbora ter maturantov sta imela velik uspeh in sadovi bodo dolgotrajni. Tudi možnosti pridobitev štipendij za učenje slovenskega jezika in za študij

na raznih fakultetah imajo izreden pomen. Tako čutimo, da je Slovenija naša konkretna opora, vestna mati, ki lepo skrbi za svoje otroke, raztresene po svetu. Vestni materi pa moramo izkazati ljubezen in zvestobo.

4. Leto za letom je v naših skupnostih več mešanih zakonov. To je naraven pojav in treba mu je posvetiti pozornost ter poiskati primerno rešitev. Ne smemo pozabiti, da mora biti glavni cilj naših prizadevanj človek - oseba. Slovenstvo je lahko močen dejavnik za duševno obogatitev osebe, tudi te osebe druge narodnosti, ki mu je božja volja namenila priti v stik z našo skupnostjo prek izbire slovenskega partnerja. Prva skrb bi morala biti, da se čuti dobrodošlega. Mora čutiti, da se ga spoštuje v njegovi različnosti in da ga ravno zaradi te slovenska skupnost potrebuje. Nuditi mu moramo možnost učenja slovenskega jezika, da bo lahko tako tudi ponosen na dvojezičnost svojih otrok. Nuditi jim moramo njim primerne tečaje slovenščine, s posebnimi učbeniki. Morali bi imeti možnost štipendije za učenje jezika v Sloveniji. Zavedamo se, da to ni lahka zadeva, ampak je nov izziv naši iznajdljivosti. Samo tako bomo dosegli, da v mešanem zakonu skupnost ne bo izgubila enega od svojih članov, ampak pridobila novega in obstaja velika možnost, da se bodo potomci tudi čutili del slovenskega naroda.

Majda Starman, Avstrija

Res, lepo bi bilo, če bi nam namenili več pozornosti iz domovine. Vendar je to zvezo po tolikih letih težko vzpostaviti.

Za našo skupnost bi bilo zelo pomembno, da bi se kdo pojavil pri nedeljski sv. maši, ki je navadno ob 10. uri. Ker nimamo drugega prostora, bi lahko spregovoril po bogoslužju. Ne ravno o politiki, pač pa npr. o vrednotah slovenske besede - tudi za naslednji rod. Na Koroškem je težje obdržati slovenščino kot pa v državah, kjer se ni treba ukvarjati z manjšinami.

dr. Peter Urbanc, Toronto, Kanada

Pred časom sem dobil Vaše prijazno vabilo za sodelovanje na letošnjem Taboru. Na žalost ne bo šlo, bil sem doma marca in bom zopet septembra. Ta potovanja mi že malo presedajo, ker so pogosto naporna. Rad bi že enkrat ostal doma, no upam, da bo tudi do tega prišlo.

Opazil sem, da boste organizirali razstavo povratnikov. Kolosalno! Malo jih je bilo, no, pa vsaj nekaj. Naj se izkaže, da nismo nič škodili, nasprotno.

Glede pozitivne povezave, ohranjanja slovenstva itd. opravljate sizifovo delo. Kar Vi gradite Vam podira današnja politika LDS in zaveznikov in negativni razvoj v RS. Režim izseljenske integracije v razmere RS ne mara, to nam da čutiti na vsakem koraku. K temu še dodajmo, da razvoj glede poprave krivic, gospodarskega položaja, odnosa do vernikov in še posebej do bivše

politične emigracije (Z. J. "golazen") odbija. Zakaj bi se otroci navduševali za učenje slovenščine, ako bi jo mogli uporabljati samo za pogovor ob občasnem obisku RS. Zakaj naši Primorci in Korošci ne jemljejo RS kot svoje domovine, zakaj se hitro asimilirajo? V Sloveniji vidijo premalo dobrega, razlike v standardu so prevelike! Samo idealizem ne zadostuje za ohranjanje slovenstva, malo povezave s praktičnim življenjem, povratkom, investicijami, študijem itd. mora biti. Tega pa dane, 7 let po samostojnosti ni. Enkrat bo seveda drugače, toda naša leta so kratka...

Ne glede na povedano, prosim, nadaljujte z Vašim delom, tudi mali uspeh povezave, ohranjanja slovenstva je dobrodošel. Kdo ve, mogoče se bodo vremena Kranjcem zjasnila.

Narodni ponos

Življenje Slovencev na tujem

Pavlinka Korošec Kocmur

Ohraniti neko priseljeno kulturo v kulturno drugačnem okolju je zelo naporno, zahteva veliko truda. Malošteviličnost slovenskega naroda ne sme biti vzrok, da prisilimo Slovence po svetu in njihove potomce, da ostanejo zvesti slovenskim koreninam, če si tega sami ne želijo oziroma ne potrebujejo. Moramo pa razlikovati med identiteto slovenske skupnosti, ki živi v neslovenskem okolju, in identiteto posameznika, ki je Slovenec ali potomec Slovencev. Vsak posameznik je svoboden, da se odloči po svojih interesih, po svoji lestvici vrednot ali po čemerkoli že. Skupnost pa je do sebe in do naroda, iz katerega izvira, odgovorna, da skrbi za ohranjanje narodnostne identitete.

Vprašanje, ki se pogosto pojavlja, kdo je Slovenec oziroma kdo se čuti Slovenca, je zelo subjektivno. Ker mnogo podedujemo - po starših in dedih ter pradedih - je nesmiselno vprašati, kdo je sploh Slovenec. Kdo je Jud? - Tisti, ki ima v svojih koreninah vsaj delček židovskega - spomnimo se na čas inkvizicije - Vzburiti je treba v Slovencih stari slovenski sen - saj tudi mi izhajamo iz neke "obljubljene dežele", ali nam ni sam Cankar povedal, kako so vzrastla nebesa pod Triglavom? Zlasti ker je nas tako malo. Poznamo primer priletnega Američana, ki se je slučajno v nekem buenosaireškem Mc Donaldsu srečal z neko Slovenko druge generacije, ki mu je priskočila na pomoč pri naročanju hamburgerja, in je takoj z globokimi čustvi povedal, da je tudi sam Slovenec, da se še spomni, kako mu je babica pela neko slovensko pesmico.

Posameznik se mora - ob ustvarjanju svoje vrednostne lestvice - sam odločiti, kje je vrednota, ki ji pravimo slovenstvo. Če ni med najvažnejšimi, ga bo ohranil, kakor pač bo. Če je, bo to vrednoto posredoval svojim potomcem. Morda si bo celo izbral partnerja, ki bo tudi Slovenec.

V zvezi s to temo se mi zdi pomembno razmisliti o endogamiji (sklenitev zakonske zveze znotraj skupnosti), ki jo nekateri Slovenci, ki nimajo izseljenskih izkušenj, obsojajo. Mnogi starši želijo, da bi otrok sklenil zakonsko zvezo z osebo iste narodnosti. V tujo državo so se preselili zaradi različnih razlogov, pa bi radi ohranili prvotno kulturo - katero zelo cenijo kot vrednoto - tudi pri svojih potomcih. Vendar je izbira življenjskega sodruga zelo osebna zadeva. To je kljub narodnostni bolečini jasno za izseljenske starše. Ko človek, ki je vezan na prvotno kulturo, najde sebi primernega življenjskega druga, ki pripada isti skupnosti, je srečen. Človek vedno in povsod išče sebi podobnega sodruga - čimbolj podobno lestvico vrednot imata oba, tem srečnejša sta. Dokaz je, da je izjemno malo, komaj omembe vredno število ločitev - zlasti v primerjavi z matično domovino, kjer ni nobenih ovir pri izbiranju sodruga. Morda se v izseljenstvu nasplošno več razmisli, preden se par odloči za skupno zakonsko življenje. Tudi v Sloveniji mnogo mladih išče sebi podobnega partnerja - stopnja izobrazbe, morda narodnost, včasih celo regija. V nasprotnem primeru gre za kulturno razliko, za podrobnosti, ki so opazne v stiku dveh različnih kultur. "Kri ni voda", pravijo. Mnogo mladih druge in tretje generacije slovenske skupnosti v Argentini, kateri sama pripadam, tako razmišlja in bi si želela slovenskega partnerja, če

bi bilo to mogoče. Ravno endogamija je eno izmed temeljev za ohranjanje slovenske kulture v neslovenskem svetu, za počasnejšo asimilacijo; k izgubljanju etnične identitete pomagajo mešani zakoni. Zato je logična in organizirani slovenski skupnosti primerna naloga, da skrbi za osebno osrečujočo in slovensko ohranjevalno endogamijo.

Če si Slovenec ni izbral slovenskega partnerja, vendar mu je slovenstvo pomembno, bo svoje otroke in neslovenskega partnerja verjetno učil slovenske besede, pozdrave, voščila, pesmice, moliti glavne molitve po slovensko, prebral morda kako pravljico. Imamo lepe primere - pohvale vredne - močne slovenske zavesti v Argentini, Avstraliji, Evropi, Kanadi, ZDA, kjer je slovenskim materam ali očetom krasno uspelo ohraniti slovensko kulturo ne samo pri svojih potomcih ampak tudi pri drugih otrocih, katere učijo slovenščino.

Zato je organizirana etnična skupnost v etnično drugačnem okolju bistvenega pomena za ohranjanje drugačne kulture. Skrbela bo za ohranjanje lojalnosti oziroma pripadnosti slovenskemu narodu, za gojenje jezika in kulture, vzdrževanje in spoštovanje narodnih simbolov. Vse to bo pripomoglo h kontinuiteti skupinske oziroma narodne identitete.

In tu nastopi dolžnost društva, organiziranih skupnosti in matične domovine, da skrbimo za ohranjanje slovenske identitete izven slovenskih meja.

Če sta dve ali več slovenskih družin skupaj, naj se zberejo, da skupaj z otroki obujajo spomine ali govorijo o Sloveniji, naj govorijo slovensko med seboj, čeprav ni to knjižna slovenščina - do knjižnega jezika se z nekaj truda lahko pride tudi prek narečij in popačenk. Organizirajo naj tečaj slovenskega jezika, ker je jezik eden glavnih nosilcev identitete. Razni Slovenci in njihovi potomci so poskusili ohraniti slovensko kulturo daleč od slovenskih središč in jim je uspelo. Ko je več slovenskih družin v istem okraju, nastane organizirana slovenska skupnost - idealne okoliščine v modernem svetu za ohranjanje kulture. Tudi če se otroci niso naučili slovensko, ni še nič popolnoma izgubljenega. Poznamo primere, kjer se otrok Slovencev ni naučil slovensko, vnuku pa je ob obiskovanju organizirane slovenske skupnosti in slovenskega tečaja uspelo.

Ko obravnavamo temo o ohranjanju slovenske kulture v tujem svetu in po zgornjem razmisleku, se nam predstavita naslednja dva primera preseljevanja mlajših generacij:

a) otroci, rojeni v Sloveniji, ki se s svojimi starši preselijo v tuj svet. Za nje je nekako samoumevno, da bodo obdržali materni jezik in svojo prvo kulturo. Če je novo okolje represivno, ali so kot slovenska družina osamljeni, ali ne preživijo mnogo ur skupaj s starši, bo ohranjanje slovenske kulture sicer otežkočeno.

b) otroci druge, tretje in četrte generacije. Za nje je ohranjanje družinske kulture težje. Njihova domovina je priseljeniška dežela prednikov, Slovenija je njihova očetnjava - patria - zemlja staršev, očeta. Obstajati mora torej močna motivacija, da se otrok čuti Slovenca in ne le potomca slovenskih staršev, ali pa vsaj to.

Otrok se bo čutil Slovenca,

1. če sta oba starša Slovenca, ali vsaj eden, in sta ponosna na to, hkrati pa ne prezirata ali zaničujeta novega okolja - otrokove domovine. Če spoštujeta obe kulturi, bo otrok v tem rastel in čutil dve kulturi kot vrednoto in ne kot breme. Tudi bilingvizem - obvladanje dveh jezikov je izredno koristno za posameznika, ker mu razširja pogled na svet, ker preide iz poimenovanja na pojmovanje.

2. Če se družina namerava vrniti domov, bodo skrbeli za slovensko narodnostno identiteto in tudi otroci bodo enako razmišljali in čutili.
3. Če lahko pogosto obišejo domovino, pride otrok v neposreden stik z realno Slovenijo.
4. če matična domovina skrbi za svoj prestižni ugled v svetu in za del naroda, ki je zunaj njenih meja.

Zanimiv je pojav slovenskega srednješolskega tečaja v Argentini. V začetku 90. let se je začela prevešati druga generacija v tretjo. To pomeni, da so dijaki že vnuki Slovencev, rojenih v matični domovini. Nekateri v teh razredih so zelo dobro obvladali slovenščino, drugi manj. Leta 1991 je RAST XX, to je dvajseta skupina maturantov srednješolskega tečaja Ravnatelja Marka Bajuka, obiskala Slovenijo za maturantski izlet. Prej so Rasti taborile v argentinskih hribih v Barilochah, kjer je tudi velika skupina slovenskih izseljencev. Ob obisku Slovenije pa so jo mladi skupinsko "odkrili". Spoznali so, da Slovenija ni le sanjsko domotožje njihovih staršev in dedov, temveč, da je to obstoječa dežela, nova država sredi Evrope, ki jo je ves svet - ravno zaradi osamosvojitve - spoznal. Sami dijaki so se tudi v svojih argentinskih šolah prizadevali za predstavljanje Slovenije svojim vrstnikom in profesorjem. Od takrat naprej si je vsaka skupina maturantov prizadevala za obisk Slovenije in je to z organizacijsko in finančno pomočjo Izseljenskega društva Slovenija v svetu, slovenskih državnih, cerkvenih in drugih ustanov tudi dosegla. Leta 1992 sem kot njihova bivša profesorica in hkrati predstavnica Izseljenskega društva Slovenija v svetu organizirala obisk in jih spremljala po Sloveniji. Bila sem presenečena, kako so v enem letu izboljšali znanje slovenskega jezika. Ko pa smo leta 1994 sprejeli skupino dijakov, ki sem jih v Argentini poučevala v 2. letniku in s katerimi sem se trudila zaradi slovenščine, je bilo presenečenje mnogo večje. Nekateri so že nekaj let prej govorili lepo slovenščino, sicer z argentinskim pojočim naglasom, vendar velika večina pa ni govorila, ker se niso znali tekoče izražati. Ko pa so prišli v Slovenijo, so vsi lepo govorili slovensko, ko so odšli iz Slovenije, pa še bolje (no, razen nekaj hrvatizmov in "ful dobrih" angleških popačenk, ki so si jih tu pridobili). Upamo, da se bo slovenska narodna identiteta krepila tudi pri mladih, rojenih v Kanadi in ZDA, ki so enako začeli z maturantskimi potovanji v Slovenijo pod okriljem Izseljenskega društva Slovenija v svetu.

Skupinski obisk domovine prednikov in očetnjave dijakov je tako močna motivacija, da se mladi potrudijo in učijo slovenščine. Ko pridejo sem, jih Slovenija prepriča, da so oni tudi Slovenci, ne samo Argentinci, Američani, Kanadčani. Dve dekleti iz Argentine in ena iz ZDA so se odločile, da nadaljujejo študij v Sloveniji. Majhno število, vendar veliko, če pomislimo, kako težko se mladi iz teh držav ločijo od svojega družinskega in prijateljskega kroga. Organiziranje in vodenje maturantskih obiskov je velik napor za ID SVS. Zahteva veliko truda, vendar vemo, da je trud poplačan z ohranjanjem slovenske zavesti. Radi bi seveda, da bi se čimveč Slovencev iz tujine preselilo v Slovenijo. Ti, ki smo to preizkusili, vemo, da je preselitev kljub začetnim težavam in izgubam bistvenega pomena za posameznika, ki naredi ta korak, predvsem pa je pomen za velik, a maloštevilčen slovenski narod. Vendar Slovenija potrebuje tudi zavedne Slovence v svetu. Izseljenci so pripomogli k priznanju Slovenije - to moramo vedno ponavljati, da ne bi pozabili na vlogo, ki so jo ob ključnem slovenskem trenutku opravili Slovenci v svetu. Dober Slovenec v svetu je najboljši veleposlanik Slovenije, pa še matične domovine nič ne stane.

Ob posredovanju društva SVS je leta 1994 Urad za Slovence po svetu povabil voditeljice

slovenskih tečajev iz Argentine v Slovenijo na seminar. V naslednjih treh letih pa so prišle učiteljice poleg Argentine tudi iz Avstralije, Kanade in ZDA. Taki seminarji so zelo pozitivni, ker se učitelji soočijo z gradivom in pedagogiko, ki jo učitelji uporabljajo v matični domovini. Opozorili pa smo na neko pomanjkljivost: ne ministrstvo za šolstvo, ki organizira pedagoški del, ne mediji, ki jih vsako leto intervjuvajo, se ne zanimajo za njihove metode poučevanja. Namreč, učitelji slovenščine so večinoma tudi učitelji v domačih šolah, torej imajo pedagoško teorijo ter pedagoško in izseljensko prakso. Z upoštevanjem tega bi bilo pripravljanje seminarja lažje in učinkovitejše.

Sčasoma bomo morali misliti na izseljenski učbenik, ki bi ga sestavili strokovnjaki iz Slovenije skupaj s strokovnjaki iz izseljenstva.

Slovenska država skrbi prek izseljenskega društva, da pošlje kvalitetne pevske zборе in folklorne skupine, ki bi navdušile naše Slovence in jim približali košček domovine, hkrati pa vabi izseljenske zборе, umetniške skupine in posameznike, da pokažejo svoj talent Slovencem v domovini. Tudi to pripomore k ohranjanju slovenstva ali celo prebujanju narodne zavesti.

Izseljenci in tisti, ki v okviru državnih in društvenih ustanov skrbimo za izseljence, pa moramo upoštevati (in ne obsojati) vsako emigracijo, takšno kot je, in ji ponuditi to, kar potrebuje. Zaradi tisočernih okoliščin se je slovenstvo ohranilo bolj ali manj na raznih koncih sveta - neke kot organizirana skupnost, drugje razpršeno, spet drugje se Slovenci hitro asimilirajo, morda zaradi dejanskega čuta manjvrednosti. Vsaka emigracija (ali posameznik, ki se je izselil iz Slovenije) je ustvarila to, kar je zmogla oziroma potrebovala.

Naša dolžnost je, da jih obravnavamo kot subjekt, ki se v tujini (ali v novi domovini) počuti (tudi) Slovenec in ki ve, kaj potrebuje, da bo lahko ohranil svojo slovensko zavest. Nikogar pa ne moremo prisiliti, da se čuti Slovenec, lahko mu le pomagamo, da spozna svoje korenine in da začuti ponos, da pripada takemu narodu. ID SVS - ker je pač društvo izseljencev za izseljence - že od svojega nastanka obravnava izseljence kot subjekt. V ta namen organizira med drugim vsakoletne taborne, da izseljenci povedo matični domovini in pristojnim organom svoje dejanske potrebe za ohranjanje Slovenije tudi zunaj slovenskih meja. Potrebno pa je seveda tudi ozaveščanje Slovencev, ki živijo v matični domovini, da se Slovenija ne konča na mejah, da veliki del slovenskega naroda živi zunaj slovenskih meja - v zamejstvu in izseljenstvu.

Tukaj se nam poraja vprašanje, ali se v matični domovini zavedajo, da so izseljenci del slovenskega naroda, katerega moramo čimdalj ohraniti v narodnem občestvu? Če ne bomo podprli naših izseljencev, bo Slovenija v svetu počasi izumrla. Zdi se mi, da Slovenci vse premalo vedo o svojih rojakih, razpršenih po svetu, kaj šele, da bi razmišljali o njih in jim ponudili svojo roko. Da se slovenstvo toliko let ohranja v tujem okolju, je v vseh primerih "čudež", z mnogo osebnega truda in narodne zavesti, vendar ne brez Božje pomoči. Slovenija pa je moralno dolžna, da skrbi za nje in to ne glede na politične usmeritve ali razlike. Imamo kar nekaj društev, ki skrbijo za izseljenstvo. Neposredno skrbijo tudi ministrstvo za zunanje zadeve, ministrstvo za kulturo, ministrstvo za šolstvo in šport, posredno ministrstvo za finance in davkoplačevalci.

Gospod Cvetko Falež iz Avstralije je na 4. taboru Slovencev po svetu dejal: "Kdor nima

domotožja, bo težko razumel praznino, ki jo skušamo zapolniti v tujini. Ohranjanje slovenske kulture, ustanavljanje društev, grajenje domov in cerkva, izdajanje časopisov in knjig, vzdrževanje slovenskih šol in lektorata, radijskih programov, zborov in folklornih skupin so naš dar slovenstvu. Poleg vsakdanjih obveznosti v družbi, kjer živimo, je to velik prispevek. Vse to so bile dodatne "žrtve", ki smo jih naredili iz ljubezni do slovenstva ... Veliko ur in na milijone dolarjev je vloženi v te naše ustanove in kulturne prireditve, ki smo jih prirejali za našo Slovenijo v tujini...

Slovenstvo se da gojiti, a ne brez slovenskega jezika. Šolanje in ohranjanje slovenščine je tako težka naloga, da si je človek brez tega izkustva niti predstavljati ne more ... Argentinski čudež je poleg gojenja slovenske kulture tudi ohranitev slovenske zavesti in jezika naši mladini. Kdaj bo plačan davek Slovincem v Argentini za te žrtve? (Kdaj vsem Slovincem po svetu? op. p.) ... Učenje slovenskega jezika, mora biti zagotovljeno v ustavi vsakemu Slovincu, le tako bo rešenih vsaj nekaj potomcev v tujini."

Pred drugo svetovno vojno je bil po šolskem programu pred izseljensko nedeljo obravnavan izseljenski problem. Dijaki so se zanimali in čutili z izseljenci in sočustvovali z njimi ob izgubi domovine - Oton Župančič, France Balantič, Rafaelova družba. Morda bi koristilo vključiti v šolski program izseljenski problem. V prejšnjem režimu je npr. Izseljenska matica skrbela le za "svoje" izseljence, "druge" pa je ignorirala, oziroma delovala razdiralno. Z demokracijo je nova slovenska država sprejela vse razkropljene otroke pod svoj plašč. Takrat je mnogo Slovencev spoznalo, da velik del slovenskega naroda živi izven slovenskih meja. V prvih letih je izseljensko doživelo svoj boom. Žal v teh letih ni dosti več kot samo to. Slovenci in mediji se ne zanimajo za naše izseljence, močno zanimanje pa pokažejo tisti posamezniki, ki želijo v bližnji prihodnosti potovati po svetu. Dobro je imeti nekoga znanega. V zadnjih letih se kar nekaj študentov in mladih raziskovalcev zanima za izseljence, vendar malo sem jih srečala, ki bi jih izseljenci zanimali le kot "del mojega" - večina se žal zanima zato, da bi lahko na račun države in raznih sponzorjev potovala v tujino, ali da bi jih opisala kot zanimiv etnološki, včasih čudaški, drugič patološki sociološki primer. Pozabijo pa (ali zatajijo) ves trud, razdajanje, prostovoljno delo, solze in ljubezen do naroda - prvine, ki so gradile in gradijo Slovenijo v svetu.

Slovenci po svetu so dobri gostitelji slovenskim turistom. Veselijo se jih in jih sprejmejo z največjo pozornostjo. Ko pa se je izseljenec odločil za povratek, se je odnos mnogih domačih in bivših prijateljev takoj spremenil. Vemo da, smo drugačni, čeprav smo vsi Slovenci. Med nami, ki smo prišli po osamosvojitvi in smo večinoma potomci političnih izseljencev, in temi Slovenci, ki živijo vseskozi tukaj, je 50 let razlike v jeziku, navadah, obnašanju, načinu razmišljanja.

Slovenski izseljenci morajo biti ponosni, da so Slovenci oziroma potomci Slovencev. To bomo dosegli poleg zgoraj navedenega s pošiljanjem kvalitetnih umetnikov, strokovnjakov, športnih reprezentanc, kakovostnih izdelkov za izvoz, politično učinkovitih veleposlaništev, z dobrimi političnimi odnosi s tujimi politikami, z dobrimi turističnimi ponudbami, dobro predstavljenimi v svetu, z velikim in kakovostnim prizadevanjem za čimboljšo predstavitev Slovenije v bolj ali manj pomembnih mednarodnih tekmovanjih - Eurosong, izbor miss sveta itd. Ko zastopamo ali predstavljamo svojo državo ni pomembno le tekmovati, pomembno je zmagati ali vsaj uvrstiti se med najboljše. Hrvaška narodna zavest in njihova visoka uvrstitev na raznih meddržavnih

tekmovanjih sta brezdvoma povezani. Kje je slovenska zavest v domovini? Koliko zastav visi na državni praznik na križpotjih in na hišah ali vse leto na javnih zgradbah? (Na Bledu ali na stolpu ljubljanskega gradu npr. visi le krajevna zastava.) Kaj se je zgodilo z italijanskim kovancem, ki je del naše zemlje vključil v svojo? Kaj se prepogosto dogaja z našo mejo na morju? Zakaj to malodušje? Zakaj toliko samomorov? Vse to je seveda druga tema, ki pa je neposredno povezana z izseljenstvom in s krepitvijo slovenske zavesti ter ohranjanjem slovenske kulture.

Kot je bilo že omenjeno, so se Slovenci vsa ta leta trudili in se še trudijo, da ohranjajo slovensko kulturo in slovenski jezik tudi izven slovenskih meja. Kot je bilo omenjeno na našem prvem taboru, izseljenci živijo v nekem poslanstvu, zasledujejo neki cilj, njih namen je skrb za otroke. Njihovi značilnosti pa sta vzajemnost in solidarnost.

Žal pa se v domovini pojavljajo članki, ki kritizirajo način obstoja slovenske skupnosti v svetu, z neko razlago o mitih in kvaziskrbi za posameznika, ne gleda se na slovensko skupnost kot celoto. Hkrati pa se prerokuje dokončno asimilacijo in smrt slovenstva izven slovenskih meja.

Dejansko je asimilacija zelo zelo počasna, na kar bi morala biti Republika Slovenija ponosna, ne pa na strokovnih in nestrokovnih razpravah dokazovati, da bo do popolne asimilacije le prišlo. (Že pred desetletji je v Sloveniji izšla knjiga Janeza Čučka Sramota umira počasi. Pisec v njej blati slovensko politično emigracijo v Argentini. Režimska laž je že umrla, Slovenija v Argentini pa še živi.)

O integraciji ali asimilaciji odloča vsak posameznik na podlagi ne samo družinske vzgoje in represivnosti etnične skupnosti, temveč iz lastnih izkušenj in doživetij družinske vzgoje, življenja v skupnosti in v širšem neslovenskem okolju. Zato so se nekateri izseljenci in potomci iz iste družine in enako dejavni v skupnosti integrirali, drugi pa asimilirali in so morda eni in drugi srečni, ker pač drugače doživljajo narodno identiteto. Seveda pa skupnosti kot enotnemu telesu ni vseeno, da izgubi člane, ker je njen namen skrbeti za ohranjanje - v tem primeru - slovenstva, iz ljubezni do izročila, ki so ga prinesli s seboj ali so ga dobili od prednikov. Te ljubezni strokovnjaki v svojih razpravah ne omenjajo, čeprav je ravno ta ljubezen razlog za ohranjanje slovenske kulture v svetu skozi desetletja.

1. vrsta z desne: predsednik Slovenije v svetu Boštjan Kocmur, poslanec Marjan Schiffrer, hotelir c.Vinko Levstik
 2. vrsta: predsednik SSK dr. Jože Bernik s soprogo
 3. vrsta: sekretar mestnega sveta Občine Ljubljana dr. Milan Zver

Z leve: Petra Nadižar (MZZ), Mihaela Logar (državna sekretarka za Slovence po svetu), poleg nje na desni Milena Cerar (svetovalka kult. ministr. za Slovence po svetu) ter dr. Majda Zbačnik (poslanka DZ SDS) in soprog dr. Lojze Zbačnik

Sv. maša v zavodski kapeli - nadškof Alojzij Šuštar s somaševalci. Na levi msgr. Janez Zdešar (Nemčija), na desni Stanislav Cikanek (Velika Britanija) in Janez Rihar (Rafaelova družba)

Predstavniki slovenskih skupnosti po svetu. Z leve: dr. Uroš in Mate Roesmann ter Maruška Pogačnik (ZDA), Alenka Schiffrer (Argentina), Jožica Gerden (Avstralija), Ema Pogačar (Kanada), Vesna Koršič-Zorn (Francija) in ravnatelj klasične gimnazije Zavoda sv. Stanislava Jože Mlakar ter koordinator mag. Ivan Korošec.

Predsednik Izseljenskega društva Slovenija v svetu
dipl. ekon. Boštjan Kocmur

Državna sekretarka za Slovence v zamejstvu in po svetu
ga. Mihaela Logar

Basbaritonist Marko Fink in pianistka Nataša Valant

Ustvarjanje Slovencev, naseljenih po osamosvojitvi v Sloveniji

prof. Borut Uršič

Glavni odbor Izseljenskega društva Slovenija v svetu se je odločil, da v okviru letošnjega, tokrat že 5. tabora Slovencev po svetu, ki bo potekal v soboto, 20. junija 1998, kot spremljevalno prireditev organizira razstavo Ustvarjanje Slovencev, naseljenih po osamosvojitvi v Sloveniji.

S to razstavo društvo izpostavlja na ogled ustvarjanje svojih najvidnejših predstavnikov, ki so s svojimi stvaritvami in javnim delovanjem bistveno prispevali k uveljavitvi te nove skupnosti v neodvisni Sloveniji. Gre za povsem novo kategorijo Slovencev, ki niso bili rojeni v Sloveniji ali so večji del svojega življenja preživeli izven meja Republike Slovenije, pa vendar niso več izseljenci oziroma zamejci, saj so se po osamosvojitvi preselili v Slovenijo. Prišli so iz najrazličnejših koncev - iz Argentine, Italije, Švice, Združenih držav Amerike, Skandinavije in še od kod.

Vsem predstavljenim ustvarjalcem sta skupna status povratnika oziroma novega naseljenca v domovini ter njihova kulturna ustvarjalnost v širšem pomenu besede. Ob pregledu razstavljenega gradiva, kjer prevladujejo literarno, likovno in glasbeno ustvarjanje, se srečamo tudi z nekaterimi posamezniki, ki so svoj delež doprinesli v smislu širšega javnega delovanja in uveljavitve nove skupnosti v slovenskem prostoru. Pri tem mislimo predvsem na dragocene prispevke s področja publicistike, založništva, športa in raziskovalne dejavnosti. Ne moremo mimo dejstva, da so nekateri od omenjenih ustvarjalcev v zadnjih letih bistveno prispevali tudi k splošnemu uveljavljanju in poznavanju slovenskega naroda izven domačih meja in so tako postali pravi ambasadorji slovenske kulture v svetu.

Pri tej novi kategoriji Slovencev, naseljenih v domovini po osamosvojitvi, velja še posebej opozoriti na njihovo sočasno navzočnost v različnih okoljih - v domovini, zamejstvu, izseljenstvu in v širnem svetu. Večina predstavljenih ustvarjalcev namreč praviloma še vedno vzdržuje živ stik s svojim prvotnim okoljem. Ravno v povezovanju različnih kulturnih okolij moramo videti dragocen element, ki daje tej skupnosti posebno mesto v sodobni slovenski družbi. V upanju, da jih bo slednja sprejemala z vedno bolj odprtimi rokami, člani izseljenskega društva Slovenija v svetu pričakujemo, da bo nova skupnost Slovencev v domovini, ki se je formirala v zadnjih letih, vztrajno rastle tudi v prihodnosti. Upamo, da se bo še mnogo Slovencev, ki živijo v tujini, odločilo za povratek v domovino!

Zorko Simčič,

(r. 1921, Maribor), dramatik, pisatelj, pesnik in publicist. Za roman *Prebujenje* (1942) je prejel Prešernovo nagrado mesta Ljubljane leta 1944. Ko je souredil Zbornik *Zimske pomoči*, je izšla tudi njegova zbirka satir *Tragedija stoletja*. Že v eksilu je izdal libreto *Krst pri Savici* (1956), nakar so sledile knjige: *Človek na obeh straneh stene* (1957), novela "umetniško najpomembnejšega pisatelja v emigraciji" (Janko Kos), "estetski vrh emigracije" (Jože Pogačnik), "roman leta 1991" (Delo). Novelo so ponatisnili v domovini (1991) in avtor je zanj dobil nagrado Prešernovega sklada. Leta 1965 izide drama *Krst pri Savici*, nato drama *Prezgodaj dopolnjena mladost* (1967), "eno najvznemirljivejših dramskih besedil zadnjih desetletij", "njavišji dosežek sodobne slovenske dramatike" (Taras Kermauner), ciklus pesmi *Korenine večnosti* (1974), mladinski igri *Čarovnik začarane doline* in *Družina Zebedej* (1980), *Trije muzikantje ali Povratek Lepe Vide* (1989); Slovensko kanadska kulturna nagrada in tržaška nagrada *Vstajenje* za leto 1990.

V Buenos Airesu je tiskana knjiga *Prepad kliče prepad* (1992) z dramama *Zgodaj dopolnjena mladost* in *Tako dolgi mesec avgust*. Ko se avtor po skoraj petdesetih letih vrne v Slovenijo, izidejo *Odhojene stopinje*, skupaj z izborom avtorjeve krajše proze in esejistike.

Po vrnitvi v domovino doživi pisatelj ponatise naslednjih del: drame *Krst pri Savici*, zgodbe za otroke *Družina Zebedej*, kjer vsi polni so idej in zgodbe *Trije muzikantje ali Povratek Lepe Vide*.

Del Simčičeve proze in poezije je vključen v razne antologije: *Dnevi smrtnikov* (Buenos Aires, 1960), *Antologija slovenskega zdomskega pesništva* (Buenos Aires, 1980), *Zrasle so na tujih tleh* (Ljubljana 1991) in *Pod južnim križem* (Ljubljana, 1992).

Marko Fink, basbariton

Rojen slovenskim staršem v Buenos Airesu, Argentina. Pevski nastopi tet in očeta (Kvartet Fink) so ga nagibali k sodelovanju v otroških zborih. Svojo pevsko sposobnost je pridobil pri Ivanu Ivanovu in Victorju Sragu. Glasbeno se je izpopolnjeval pri evropskih mojstrih: Philippe Huttenlocker, Wolfgang Schoene, Aldo Baldin, Erik Werba, ki so prišli v Buenos Aires, povabljeni po *Festivales Musicales* in Goethe Institut, in pa v Londonu pri Heather Harper in Robert Sutherland (štipendija Shell Argentina, 1988). Kot član Argentinskega polifonskega zbora (Roberto Saccente), Vokalne skupine Karantanija (Marija Fink-Gerziničeva), Musicamara (O. Galvez Vidal), Camerate Monteverdi (Alberto Balzanelli), Camerate Vocale (Gillermo Opitz) in Grupo Carlos Vilo, si je pridobil bogatih glasbenih izkušenj.

V okviru glasbenega programa Bachove akademije v Buenos Airesu (Mario Videla) je imel prvič priložnost nastopati v težjih solističnih partih.

Leta 1990 se je Marcos Fink preselil v Evropo, ker ga je vodstvo salzburškega Landestheatra

povabilo v kader solistov ob 200-letnici Mozartove smrti, kjer je tudi debitiral v operi in imel priložnost izvajati vloge Figara (Figarova svatba), Leporella (Don Giovanni), Don Alfonso (Cosi fan tutte), Glasnika (Čarobna piščal), Colasa (Bastien in Bastienne), idr. Sodeloval je kasneje pri opernih produkcijah Rossinija, Mozarta, Nicolaia, R. Straussa, Mussorgskega in Donizettija v opernih hišah v Baslu, Frankfurtu, Bordeauxu, Cataniji, Trstu, San Sebastianu in Opera Comique v Parizu.

Marcos Fink je redno vabljen k sodelovanju kot solist pri oratorijskih skladbah in je do sedaj nastopal v koncertnih dvoranah v Buenos Airesu, Parizu, Dunaju, Madridu, Barceloni, Ženevi, Lausanni, Pragi, Bratislavi, Ljubljani, Strasburgu, Lisboni, Milanu, Zagrebu, Tokyju, idr. pod vodstvom znanih mojstrov, kot so Michel Corboz, Leopold Hager, Hans Graf, Alain Lombard, Claudio Scimone, Semyon Bychkow, Gunther Teuring, Uwe Mund, Sylvain Cambreling, Theodor Guschlbauer, Milan Horvat, Rene Jacobs, Anton Nanut, Marko Munih, Pinchas Steinberg, Martin Haselboeck in drugi.

V Ljubljani pogosto sodeluje pri izvajanju in snemanju oratorijev slovenskih in tujih avtorjev v sklopu abonmajev Ljubljanske filharmonije, Simfonikov RTV Slovenije in Vokalnega abonmaja Slovenskega komornega zbora (Mirko Cuderman). S tem zborom snema v sklopu projekta Musica sacra slovenica.

Vabljen je tudi kot izvajalec samospevov. Ta repertoar mu še posebno leži. V Ljubljani so izšle pri Založbi kaset in plošč tri zgoščenke Schubertovih ciklov: Lepa mlinarica, Zimsko popotovanje in Labodji spev s klavirsko spremljavo Nataše Valant in prepesnitvi v slovenščino Pavla Oblaka (za Zimsko popotovanje je dobil Zlatega Orfeja za najboljšo interpretacijo od Academie du Disque Lyrique iz Pariza), in pa Božične skrivnosti Stanka Premrla. V Ženevi je založba Cascavelle izdala ploščo z agentinskimi samospevi Carlosa Guastavina.

Sodeloval je tudi pri snemanju zgoščenk: Haendel-Mozart: Mesija, J. Haydn; Maša sv. Cecilije, Puccini: Slavnostna maša, Bach: H-moll maša in Mozart: Requiem (vse pod vodstvom Michela Corboza), Mozart: Koenungsmesse (Leopold Hager), Musica Imperialis s skladbami Leopolda J. z Dunajsko akademijo (Martin Haselboeck), G. Rossini: Petite messe solennelle (Rolf Beck) in pa Mozartovi operi Don Giovanni v vlogi Leporella (Alain Lombard).

Veliko snema tudi za program Radia Slovenije.

V francoskem Bordeauxu je pred kratkim uspešno odpel glavno vlogo v Donizettjevi operi Don Pasquale, v Frankfurtu pa vlogo Dulcamara v L'elisir d'amore.

Je tudi diplomiran inženir agronomije in je 16 let poučeval na katedri za Agrarno zoologijo na Agronomski fakulteti v Buenos Airesu. Med letoma 1987 in 1990 pa je opravljal tudi posel direktorja za podiplomske študije in raziskovanje na isti fakulteti.

Juan Vasle - basbariton

Rodil se je v Buenos Airesu v Argentini. Pevsko diplomo si je pridobil v Instituto Superior del Arte (Visokem institutu za umetnost), v Teatro Colon. Izpopolnjeval se je v Evropi s Haether Harper Ernstom Haeflogerjem in Antonom Dermoto.

Nastopal je kot operni pevec v teatru Colon in drugih južnoameriških gledališčih. Leta 1989 je bil finalist z Lucianom Pavarottijem na Internacional Voice Competition v Philadelphiji v ZDA, leto kasneje pa je koncertiral v Avstraliji. Od leta 1990 je solist ljubljanske Opere, kjer je odpel okoli 300 opernih predstav in vrsto pomembnih basovskih vlog (Zaharija, Lindort, Coppelius, Dappertutto, Miracle, Don Alfonso, Ferrando, Escamillo, St. Bris, Don Basilio, Veliki inkvizitor, Martin Krpan, Aekel, Des Grieux, Ramfis, itd.). Veliko je tudi pel v oratorijih in recitalih. Nastopil je v Nemčiji, Italiji in na Hrvaškem.

Izdal je dve solistični zgoščenki: Slovenske pesmi in dvojno Slovenski samospevi XX. stoletja.

Napisal je knjigo Pevci so tudi ljudje, ki vsebuje intervjuje z znanimi opernimi pevci.

Marko Jerman, oblikovalec in izdelovalec vitraž

Rodil se je 20. januarja 1957 v Barilochah v Argentini (oče France je odšel tja iz Dola pri Ljubljani, mati Lučka Kralj pa iz Gorice). Po srednji šoli se je likovno izpopolnjeval pri akademskem slikarju in grafiku Juanu Antoniu Spotornu v Buenos Airesu in kasneje pri akademskem kiparju Rafaelu Roci v Barilochah.

S snovanjem, načrtovanjem in izdelavo vitražev (barvnih oken) se je začel resno ukvarjati leta 1981, potem ko se je v Milanu v Italiji izučil te umetnosti pri slikarju in mojstru vitražev Santeju Pizzolu.

Jermanovi vitraži danes krasijo cerkev San Eduardo v Barilochah in mnogo zasebnih stavb, zlasti v Buenos Airesu.

Leta 1991 se je Marko Jerman z družino preselil v Slovenijo, danes tu živi in dela. Njegove vitraže, katerih osnutke razstavljamo tukaj, lahko občudujemo v cerkvah Sv. Družine, Ljubljana-Moste, na Fužinah, v Preski in Sori pri Medvodah, v Vrhpolju pri Vipavi, v stolnici v Mariboru, v Hočah pri Mariboru, v Ljubičnem nad Poljčanami, v samostanu sester usmiljenk v Kamniku in v spominskem znamenju v Šentjoštu nad Horjulom.

Marjetka Dolinar, akademska slikarka

Rojena v Buenos Airesu je diplomirala na Višji šoli za risanje, slikarstvo in umetnostno zgodovino v Buenos Airesu.

Izpopolnjevala se je pri slikarju Luisi Villanueva in pri kiparju Francetu Ahčinu. Od leta 1984 do 1988 se je specializirala na Institutu španske kulture, leta 1985 je obiskovala atelje Richarda Martina Crosa in kasneje tudi ustvarjala pri znanem slikarju Heliosu Gagliardiju.

Do leta 1992 je poučevala risanje v osnovnih in srednjih šolah ter slikarstvo na Akademiji likovne umetnosti.

Trinštiridesetkrat je sodelovala na razstavah po Južni Ameriki, Sloveniji in Evropi ter prejela veliko posebnih priznanj.

Zalka Arnšek, kiparka

Rojena v Barilochah v Argentini.

Po končanem študiju umetne obrti v Buenos Airesu, se je v rodnem mestu Bariloche učila kiparstva v keramični delavnici kiparke Ruth Viegener in grafike pri prof. Patriciji Alcaide.

V Argentini je poučevala likovni pouk na različnih šolah in vodila keramično delavnico v bariloški šoli za umetnost.

Leta 1990 je prišla v Slovenijo, kjer trenutno poučuje kiparstvo v otroških in mladinskih skupinah Pionirskega doma.

Leta 1998 je likovno opremila prvi slovenski prevod Tagorejeve knjige Lipika.

Monika Kambič, prva Slovenka na Fitz Royu

Rojena je bila v Argentini, v Barilochah - deželi jezer in gora. Zdaj že nekaj let živi v Sloveniji. Že od rane mladosti je čutila izredno privlačnost do gora, zato ni izostala na nobenem pohodu Slovenskega planinskega društva v Barilochah, najprej lažjih smeri, mimo "Podskalce" do Schmolovega in Tončkovega jezera za Catedralom, pozneje pa zahtevnejših tur: Lopeza, Lagune in Cerro Negro, Tronador.

V plezalne ture se je Monika uvajala z bariloškimi planinci, pod strateško izkušnostjo priznanega gornika prof. Dinka Bertoncija. Neugnani klic z gora jo je vabil v vedno zahtevnejše vzpone.

Letos januarja si je Monika zastavila cilj, osvojiti Casarottov steber v nevarno lepi, vabljivi gori Fitz Roy v južnih Andih.

S Klemenom Malijem sta se odločila za francosko-argentinsko smer ter po velikem naporu in snežnih viharjih dosegla vrh 14. februarja zvečer.

Monika je že v drugič prejela priznanje Planinske zveze Slovenije - najuspešnejša alpinistka.

V minuli sezoni je opravila čez 80 vzponov doma in v tujini. Med temi so značilne klasične smeri v Dolomitih in Bonattijev steber v Druju.

Kljub kratki alpinistični karieri se je Monika povzpela tudi na andske šesttisočake. Skozi vse leto je bila aktivna v domačih stenah, plezala pa je tudi v hrvaški Paklenici in grški Meteoru.

V kopni skali Monika obvlada smeri šeste težavnostne stopnje.

dr. Ludvik Čanžek, podjetnik, publicist

Marca 1996 se je za stalno vrnil v domovino, po 30 letih izseljenstva v Švici. Njegov namen je po svoji moči prispevati k razvoju demokracije v Sloveniji.

Politično se je vključil v Socialdemokratsko stranko.

Je večinski lastnik družbe VEDA d. o. o., ki izdaja tednik Demokracija.

Od jeseni 1996 je predsednik Združenja žrtev komunističnega nasilja

Avgusta 1997 so na njegovo pobudo ustanovili Združenje svobodnih partizanov, borcev za svobodo in ne za komunizem.

Zaradi aktivnega delovanja v obeh združenjih, ga komunisti sramotijo (obrekujejo) v časopisih, predvsem v Delu.

prof. Pavlinka Korošec Kocmur

Rodila se je 1961. slovenskim staršem v Argentini, kjer je dokončala študij hispanistike in svetovne književnosti na buenosaireski univerzi. Poučevala je na raznih argentinskih srednjih šolah in kot asistentka na fakulteti predavala slovenščino na seminarju *Lingvistike pri poučevanju jezikov*. Sodelovala je v slovenski skupnosti v raznih odborih in na raznih proslavah. Leta 1986 in 1987 je bila dvakrat zaporedoma izvoljena za predsednico Slovenske deklishe organizacije osrednjega odbora slovenskih mladinskih organizacij. Objavljala je v slovenski mladinski reviji *Mladinska vez*. Od leta 1986 je poučevala slovenščino in slovensko književnost na Slovenskem srednješolskem tečaju ravnatelja Marka Bajuka. Ob nastanku slovenske radijske oddaje Slovenski kotiček je sodelovala kot sourednica in voditeljica programov. Z možem sta predavala o Francetu Prešernu v slovenskem domu Triglav. Leta 1989 je napisala monografijo *Slovensko šolstvo politične emigracije v Argentini*.

Leta 1991 - ob slovenski osamosvojitvi - se je z možem preselila v Slovenijo, kjer je dokončala študij slovenistike in diplomirala na temo "*Pisateljska družina France Balantič*". Napisala je več referatov o Slovencih iz Argentine iz zgodovinske in lingvistične perspektive. Svoje prispevke, intervjuje, prevode in razmišljanja je objavila v časopisu Slovenec, v reviji Zaveza, ter v tednikih Družina in Demokracija. Sodelovala je pri izdaji Litterae slovenicae - *Cuentos eslovenos contemporaneos*, kjer je prevedla kratko prozo Boštjana Seliškarja. Ob papeževem obisku je prevedla v španščino za založbo Družina *Katoliška Cerkev v Sloveniji*. Leta 1997 je napisala spremno besedo ob prevodu romana *Canaima* venezuelskega avtorja Romula Gallegosa. Sodeluje pri IZseljenskem društvu Slovenija v svetu pri organizaciji raznih programov, vodenju prireditev in skupin ter urejanju glasil. Nastopila je na spominskih proslavah v Kočevskem rogu, Teharjah in raznih odkritjih spominskih plošč po Sloveniji. Poučevala je španščino na Poljanski gimnaziji.

Boštjan Kocmur, dipl. ekon.

Rojen v Argentini leta 1956 slovenskim staršem, se je aktivno udeleževal dejavnosti slovenske skupnosti v Argentini zlasti v Slomškovem domu, pri Slovenski fantovski zvezi (SFZ), Slovenski katoliški akciji in pri Slovenskem katoliškem akademskem društvu (SKAD). Na buenosaireški univerzi je končal magisterij iz ekonomije. Po treh letih dela v gospodarstvu in dvanajstih letih kot ekonomist v buenosaireški banki se je leta 1991 z ženo preselil v Slovenijo. V letu 1992 je na pobudo in s podporo predstavnikov slovenskih skupnosti po svetu ter s sodelovanjem nekaterih potomcev izseljencev, ki so se preselili v Slovenijo, ustanovil IZseljensko društvo Slovenija v svetu, kateremu predseduje.

Po prihodu v Slovenijo ga je prva Demosova vlada zadolžila kot koordinatorja projekta za ustanovitev slovensko-italijanske banke. Leta 1992 se je zaposlil pri časopisu Slovenec in bil tri leta urednik pisem bralcev - Tako mislim. Pri tedniku Demokracija je sodeloval kot urednik izseljenske priloge.

Po raznih krajih je predaval o Slovencih po svetu in kot predsednik IZseljenskega društva Slovenija v svetu redno predstavljal slovenski javnosti izseljensko problematiko in obiskoval Slovence po svetu, katerim društvo namenja razne programe.

Ustanovil je samostojno podjetje in kot založnik je v petih letih izdal dvanajst knjig iz izseljenske literature in španskoameriške književnosti.

Marko Jerman

**Z razstave
“Ustvarjanje
Slovencev,
naseljenih po
osamosvojitvi
v Sloveniji”**

Marjetka Dolinar

Pavlinka Korošec Kocmur

Zalka Arnšek

Boštjan Kocmur

Marko Fink

Zorko Simčič

Juan Vasle

Prejeli smo:

Spoštovani!

Ljubljana, 18. junij 1998

Zahvaljujem se za Vaše prijazno vabilo na 5. tabor Slovencev po svetu.

Na žalost se vabilu ne bom mogel odzvati, saj sta v soboto, 20. junija, že sklicani seji predsedstva in sveta Socialdemokratske stranke Slovenije.

Udeležencem srečanja in okrogle mize želim uspešno delo in vse skupaj lepo pozdravljam.

Janez Janša
predsednik SDS

Spoštovani!

Gorica, 19. junija 1998

Kot sem Vam že najavil, se bom v družbi rojakov iz Gorice udeležil 5. tabora Slovencev po svetu.

Istočasno Vam sporočam, da sem po faksu poslal fotokopijo Vašega programskega vabila na R. A. I. Radio-Tel. It. s slovenskim programom v Trstu. Slednjega sem naprosil, da pri poročilih, katera so štirikrat na dan, sporočijo tudi poslano. To so storili že danes ob 7. in 8. uri. Po tej poti se informira zamejske Slovence, da se tudi oni udeležijo.

Želim obilo uspeha in nasvidenje!

Cav. Vinko Levstik

Spoštovani gospod predsednik Boštjan Kocmur!

V imenu društva ZEDINJENA SLOVENIJA, predstavniške organizacije emigracije v Argentini, izrekamo iskrene čestitke in vse dobre želje ob 5. TABORU SLOVENCEV PO SVETU. Čestitamo vam za Vašo vztrajnost, s katero opozarjate rojake v domovini, da je mnogo slovenskih src tudi zunaj meja Republike Slovenije, ki vroče ljubijo svojo očetnjo.

Upamo, da bo tudi letošnja tema Smernice za ohranjanje slovenske kulture in šolstva med Slovenci po svetu pobudila vrsto praktičnih napotkov, kako na tem osnovnem področju, ki je šolstvo, podpreti ohranjanje slovenskih skupnosti po svetu.

Prejmite Vi in Vaši sodelavci, kakor tudi vsi udeleženci 5. tabora naše iskrene čestitke in prisrčne pozdrave!

Za DRUŠTVO ZEDINJENA SLOVENIJA-BUENOS AIRES

**Marjan Loboda
predsednik**

Dragi g. Boštjan in ga. Pavlinka!

Berwyn, 12. junij 1998

Iskrena hvala za povabilo na 5. tabor Slovencev po svetu, ki pa se ga ne bom mogel udeležiti. Čeprav me silno mika, da bi po 53 letih še enkrat zaživel s to mojo predrago deželo, kjer živijo ali pa v njej počivajo mnogi moji najbližji in najprisrčnejši, se vendarle bojim, da mi to ni namenjeno.

Vašemu iskrenemu, nesebičnemu in požrtvovalnemu prizadevanju želim vse dobro, še prav posebej nenehno božje spremstvo pri spoštljivem in zvestem ohranjanju slovenske misli, besede in kulture.

Lepo pozdravljam!

Jože Rus, Berwyn, ZDA

Društvu Slovenija v svetu

Spoštovani!

Guelph, 3. junija 1998

Iskrena hvala za Vaše pismo in povabilo za sodelovanje na taboru Slovencev.

Zelo rad bi se odzval vašemu vabilu, toda na žalost mi zdravje ne dopušča, nisem več za dolga potovanja.

Poizkusil bom najti nekoga, ki bi me zastopal.

Zelo cenim Vaše nesebično delo in Vam želim obilo uspeha in božjega blagoslova.

Iskren pozdrav vsem in Bog vas živi!

Ciril Preželj, Guelph, Kanada

Kazalo

• V. tabor Slovencev po svetu, Boštjan Kocmur, predsednik SVS	3
• Referati udeležencev okrogle mize	5
• Marjan Loboda, predsednik Zedinjene Slovenije v Argentini	5
• Jožica Gerden, tajnica Avstralske slovenske konference	7
• Aleksandra Ceferin, slovenska učiteljica v Avstraliji	10
• Verena Koršič Zorn, slovenska učiteljica v Parizu	14
• Blaž Potočnik, ravnatelj slovenske šole v Torontu	16
• Maruška Pogačnik, ZDA	17
• dr. Mate Roesmann, predsednik Ameriškega sveta v ZDA	17
• dr. Uroš Roesmann, univerzitetni profesor v ZDA	17
• prof. Jože Mlakar, ravnatelj klasične gimnazije	18
• Mihaela Logar, državna sekretarka na MZZ	19
• Milena Cerar, svetovalka ministra na MK	19
• Razprava	20
• dr. Peter Vencelj, Društvo slovenskih katoliških izobražencev	20
• Marjan Schiffrer, poslanec SKD v DZ RS	20
• dr. Jože Bernik, predsednik SSK	21
• Rojak iz Švedske, podjetnik	22
• Zalka Arnšek, kiparka	22
• Jana Podobnik, tajnica SSK	22
• dr. Majda Zbačnik, poslanka SDS v DZ	22
• Anton Sole, slovenska skupnost v Zgornji Avstriji	23
• Mira Šekoranja, dnevnik Jutranjik	23
• Danijel Malenšek, tajnik LS	23
• dr. Lojze Zbačnik, travmatolog kirurg	23
• Pisma in razprave	25
• Polde Cverle, Belgija	25
• Majda Ocvirk, Mendoza - Argentina	26
• Društvo Slovencev v Mendози - Argentina	27
• Majda Starman, Avstrija	28
• dr. Peter Urbanc, Toronto - Kanada	28
• Narodni ponos, Življenje Slovencev na tujem	30
prof. Pavlinka Korošec Kocmur	30
• Slike: V. tabor Slovencev po svetu	36
• Razstava: Ustvarjanje Slovencev, naseljenih po osamosvojitvi v Sloveniji	39
prof. Borut Uršič	39
• Zorko Simčič, pisatelj	40
• Marko Fink, basbaritonist	40
• Juan Vasle, basbaritonist	42
• Marko Jerman, oblikovalec in izdelovalec vitraž	42
• Marjetka Dolinar, slikarka	42
• Zalka Arnšek, kiparka	43
• Monika Kambič, prva Slovenka na Fitz Royu	43
• dr. Ludvik Čanžek, publicist	44
• prof. Pavlinka Korošec Kocmur	44
• Boštjan Kocmur, založnik	45
• Slike: Ustvarjanje Slovencev, naseljenih po osamosvojitvi v Sloveniji	46
• Prejeli smo	49